

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Miljöredovisning 2019

Ansvarig tjänsteman: Miljöstrateg

Beslutad av Kommunfullmäktige 2020-xx-xx

Innehåll

Innehåll	2
Förord.....	3
Sammanfattning	4
Uppföljning av Miljöprogrammet 2018-2021	6
Statistik och nyckeltal – Begränsad klimatpåverkan.....	8
Statistik och nyckeltal – God bebyggd miljö	18
Statistik och nyckeltal – Bara naturlig försurning	24
Statistik och nyckeltal – Ingen övergödning	26
Statistik och nyckeltal – Levande sjöar och vattendrag	29
Statistik och nyckeltal – Grundvatten av god kvalitet.....	31
Statistik och nyckeltal – Myllrande våtmarker.....	33
Statistik och nyckeltal – Levande skogar	34
Statistik och nyckeltal – Ett rikt odlingslandskap	36
Statistik och nyckeltal – Frisk luft	40
Statistik och nyckeltal – Giffri miljö.....	43
Åtgärder – Begränsad klimatpåverkan.....	51
Åtgärder – God bebyggd miljö	53
Åtgärder – Bara naturlig försurning	56
Åtgärder – Ingen övergödning	56
Åtgärder – Levande sjöar och vattendrag	57
Åtgärder – Grundvatten av god kvalitet	58
Åtgärder – Myllrande våtmarker.....	59
Åtgärder – Levande skogar	60
Åtgärder – Ett rikt odlingslandskap	60
Åtgärder – Ett rikt och växt- och djurliv	61
Åtgärder – God bebyggd miljö	62
Åtgärder - Grön handlingsplan.....	62
Åtgärder – Frisk luft.....	65
Åtgärder - Giffri miljö	66
Åtgärder - Säker strålmiljö.....	70
Åtgärder - Verksamhetsutveckling	71
Åtgärder – Kommunikation och beteendeförändring.....	73

Förord

2019 var ett år då vårt miljöarbete tagit ett bra kliv framåt. Och framåt ska vi om vi ska nå övergripande och nödvändiga klimat- och miljömål. Även kopplingen till Agenda 2030 blev tydlig och där vi är med och lär oss mer i Lokala Sverige och kopplar på de miljömässiga målen ihop med sociala och ekonomiska dimensioner och får till en långsiktig hållbar utveckling. Också våra nya kommunfullmäktige mål har ett tydligt hållbarhetsperspektiv.

Inom målområdet ”Grön Handlingsplan” har det varit ett omfattande arbete med att ta fram en kommunövergripande Grönstrukturplan. Grönstrukturplanen har presenterats och förankrats för politiken i kommunstyrelsen och kommer att bidra med värdefull information och fungera som planeringsunderlag i vårt samhällsbyggande. Och gensvaret från politiker, medborgare och andra har varit väldigt stort och här går vi före många andra kommuner i vårt helhetstänk.

Under 2019 har vi även nått framsteg inom miljömålet Begränsad klimatpåverkan som är en av våra största utmaningar. Under året har vi utökat både antalet av fossilfria fordon till 30,7 % och andelen miljöbilar till 43,5 % där främst Socialnämnden har visat vägen och är ett gott exempel.

I och med vår utökning av fossilfria fordon krävs att vi har en laddinfrastruktur som kan matcha utvecklingen. Tack var ett bra samarbete över koncerngränserna har vi hittat ett arbetssätt som säkerställer att vi kommer att ha laddplatser till våra elbilar både nu och i framtiden. Vaggeryds energi och Vaggeryds kommun är 2019 uppe i 44 laddplatser för våra egna tjänstefordon och 4 publika laddplatser.

Det reviderade miljöprogrammet väger in ett utökat och mer långsiktigt hållbarhetstänk. Detta har avspeglats i målen om vilket mat vi ska servera i våra kommunala verksamheter. Fokus har flyttats från att enbart satsa på ekologisk mat till att även köpa in svenska och närproducerade livsmedel och servera mat i säsong. Det innebär att vi framöver ytterligare kommer kunna stötta svenska livsmedelsproducenter samt bidra till en ökad självförsörjningsgrad i kommunen, länet och riket.

En ny betydande effekt av vi numera producerar en stor andel av vår mat i tillagningskök ger oss nya möjligheter att minska matsvinnet på ett högst påtagligt vis.

Våra nybyggda förskolor och Vård- och trygghetsboende är utrustade med solceller för att i högre grad producera vår egna hållbara el.

Ett sätt att mäta hur och om vår kommun utvecklas i rätt riktning när det gäller miljöarbetet är att jämföra oss med andra kommuner. I Aktuell hållbarhetsranking för 2019 klättrade Vaggeryds kommun i placeringarna till en 106:e plats vilket var en förbättring jämfört med 2018.

I 2019 års miljöredovisning finns så mycket mer att läsa om och ovan skrivet var bara ett litet axplock. Det viktiga är ändå att se att vi går i rätt riktning och att vi lär oss mer om smart miljöarbete och att vi jobbar tillsammans över förvaltningsgränser och samverkar med företag, föreningar och civilsamhället.

Gert Jonsson

Kommunstyrelsens ordförande

Sammanfattning

Miljöfrågorna är en del av alla nämnders och kommunala bolags ordinarie arbete och inget som kan ligga vid sidan av. Målet är att miljö blir en naturlig del i alla verksamheter till nytta både för det interna miljöarbetet och för den strategiska samhällsutvecklingen. Planering- och redovisningscykeln (budgetarbetet) är ett av verktygen för att gå från ord till handling.

Miljöprogrammet gäller under perioden 2018-2021 och innehåller 71 mål och 78 åtgärder. Uppföljningen av alla får och åtgärder finns att läsa i detta dokument eller på Vaggeryds kommuns Miljöbarometer på som också hittas på www.vaggeryd.se/miljo.

Hänt under 2019

Under 2019 har genomförandet av miljöprogrammet fortsatt. Ett urval av det som hänt är:

1. Under året har en stor upphandling av fossilfria fordon slutförts där merparten av fordon var till socialförvaltningen. Under 2019 lyckades vi öka andelen fossilfria fordon till 30,7 % och andelen miljöbilar är 43,5 %. Det är den största andelen fossilfria fordon och miljöbilar sedan vi börjat mäta. Tack vare fler fossilfria fordon så minskar även andelen fossil energi i våra transporter markant under 2019.
2. Trenden för den totala körsträckan i kommunkoncernen pekar nedåt. Sedan mätningen började 2010 så har vi även den lägsta körsträckan med privat bil i tjänsten.
3. En förvaltningsövergripande dagvattenstrategi har tagits fram i kommunen av kommunledningskontoret, miljö- och byggförvaltningen och tekniska kontoret. Dagvattenstrategin ska fungera som ett planeringsunderlag i detalj- och översiktsplaneringen och som stöd och vägledning vid utformning av dagvattenanläggningar.
4. Under 2019 har antalet solcellsanläggningar och mängden producerad solenergi ökat. Upphandlingar av solceller fortsätter så att solceller även sätts upp under 2020.
5. Under 2019 har Vaggeryds energi och kommunen satt upp totalt 44 laddplatser för elfordon för våra egna tjänstefordon, därutöver har vi 4 publika laddplatser i Skillingaryd och Vaggeryd som sköts av Vaggeryds energi. Den utförda utbyggnaden ger en tillfredställande laddinfrastruktur och vi har möjligheter att ställa om till ett fossilfritt transportsystem i den kommunala koncernen.
6. Ett stort arbete med att inventera och kartlägga alla våra kemikalier har genomförts under 2019. Många förvaltningar har även påbörjat riskbedömningen av kemikalierna och under 2020 ska utfasningen av de farligaste kemikalierna påbörjas.
7. Arbetet med att restaurera Skillingaryds dämme påbörjades under slutet av 2019. Restaureringen är ett samarbetsprojekt mellan tekniska kontoret, kommunledningskontoret och Vaggeryd-Skillingaryds ornitologiska förening.
8. Under 2019 har vi utvecklat kommunikationen kring kommunens miljöarbete. Det interna priset för Bra miljöinsats delades ut till kostenheten på Fenix som driver ett hållbarhetscafé med fokus på att minska matsvinnet och användandet av engångsprodukter. Under 2019 lanserades även instagramkontot "hallbara_vaggerydskommun" startades upp där följare kan ta del av vårt miljöarbete.

Kommunens miljöarbete kopplat till Agenda 2030

2019 var det 2:a genomförandeåret av 4 för detta miljöprogram. Det är glädjande att 32 stycken (41 %) åtgärder är genomförda och att 41 stycken (52,5 %) är påbörjade. Vi har dock 5 stycken (6,5 %) som inte är påbörjade. Trots den stora genomförandegraden av våra åtgärder så är det många miljömål som riskerar att inte uppnås, både lokalt i Vaggeryds kommun men även nationellt och globalt. I årets miljöredovisning har kopplingen mellan Vaggeryds kommuns lokala miljöarbete och de globala hållbarhetsmålen förtydligats. Det ger oss en tydligare bild över vart vi ska vara år 2030 och vad vi som kommun behöver bidra med för att nå hela vägen fram. Inom vissa målområden ligger vi bättre till medans vi inom andra målområden har mycket stora utmaningar kvar för att lyckas. Utmaningarna ligger främst i Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna, Mål 7 Hållbar energi och Mål 12 Hållbara städer och samhällen. För att nå dessa globala mål krävs inte bara enstaka utpekade åtgärder utan stora samhällsförändringar och investeringar i ny teknik. Den allra största utmaningen ligger i den beteendeförändring vi behöver göra som individer där vi inte kan fortsätta att resa, konsumera och äta som vi gör i dagsläget.

Utmaningar kommande år

För att få en stor genomförandegrad i miljöprogrammet samt för att få så stor miljöeffekt som möjligt behöver vi kommande två år fokusera på:

- Vi kan som kommun inte själva klara omställningen till ett hållbarare samhälle. Vi behöver hitta nya samarbeten och lösningar tillsammans med näringslivet och våra invånare för att tillsammans minska våra växtgasutsläpp från dagens 8,66 CO₂ekv/invånare till 3,85 CO₂ekv/invånare år 2030.
- Vi behöver fortsätta omställningen till en fossilfri fordonsflotta. Vi kommer inte nå vårt uppsatta mål till 2020 men vi måste fortsätta fokusera på att bli fossilfria inom transportsektorn till 2030. Detta innebär att vi även behöver byta ut våra lätta lastbilar till fossilfria fordon samt minska antalet fordon i vår fordonsflotta. Idag har vi många bilar som kör få mil.
- Vi behöver fortsätta att fokusera på att bygga så energisnålt som möjligt och ställa krav på energieffektivitet i upphandlingarna av våra byggnader. Därtill behöver vi fortsätta att energieffektivisera vårt befintliga fastighetsbestånd.
- I och med godkännandet av grönstrukturplanen har vi fått ett utmärkt kunskapsunderlag i naturvårdsfrågor, grön infrastruktur och ekosystemtjänster. De strategier och åtgärder som finns i grönstrukturplanen behöver prioriteras för att säkerställa att de förverkligas och att grönstrukturplanen inte blir en hyllvärmare. Utförande i enlighet med grönstrukturplanen stärker arbetet inom miljömålen Ett rikt djur och växtliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö.
- Det sista området där vi behöver fokusera vårt kommande arbete är att förebygga avfallet. Det handlar om stort och smått, från upphandling till medarbetarens val i vardagen. Att förebygga avfall innebär att avfallet inte uppkommer till skillnad från tidigare då vid mest fokuserat på återvinning och återbruk.

Uppföljning av Miljöprogrammet 2018-2021

Måluppföljning av Miljöprogrammet 2018-2021

Miljöarbetet redovisas med utgångspunkt från det reviderade miljöprogrammet 2018-2021. Miljöprogrammet har delats in i fyra olika områden: ”Kommunen ska vara klimatsmart och resurseffektiv”, ”Kommunen värnar om naturtillgångarna”, ”Kommunen har en god levnadsmiljö” och ”Det ska vara lätt att göra rätt”. Inom varje delområde finns ett eller flera nationella miljömål kopplade och därutöver våra regionala och lokala mål.

I det digitala miljöredovisningsverktyget Miljöbarometern finns alla våra mål, nyckeltal och åtgärder upplagda. I Miljöbarometern finns även en bedömning av hur långt vi har kommit med våra åtgärder och status för nyckeltal samt en bedömning av måluppfyllelsen. För 2019 redovisas målprognosen för respektive målområde.

Målområde	Bedömning	
Kommunen ska vara klimatsmart och resurseffektiv		
Begränsad klimatpåverkan		Det är osäkert om målet kan uppnås
God bebyggd miljö		Det är osäkert om målet kan uppnås
Kommunen värnar om våra naturtillgångar		
Bara naturlig försurning		Målet ser ut att uppnås
Ingen övergödning		Det är osäkert om målet kan uppnås
Levande sjöar och vattendrag		Det är osäkert om målet kan uppnås
Grundvatten av god kvalitet		Målet ser ut att uppnås
Myllrande våtmarker		Målet ser ut att uppnås
Levande skogar		Det är osäkert om målet kan uppnås
Ett rikt odlingslandskap		Det är osäkert om målet kan uppnås
Ett rikt växt- och djurliv		Målet ser ut att uppnås
Kommunen har en god levnadsmiljö		
Frisk luft		Målet ser ut att uppnås
Giftfri miljö		Det är osäkert om målet kan uppnås
Skyddande ozonskikt		Målet är uppnått
Säker strålmiljö		Målet ser ut att uppnås
Grön handlingsplan		Målet ser ut att uppnås
Det ska vara lätt att göra rätt		
Verksamhetsutveckling		Det är osäkert om målet kan uppnås
Kommunikation och beteendeförändring		Målet ser ut att uppnås

Tabell 1. Tabellen visar den bedömda måluppfyllelsen för miljöprogrammets målområden för perioden 2018-2021.

Kommunen ska vara klimatsmart och resurseffektiv

Området fokuserar på mål som berör minskade fossila utsläpp, kollektivtrafik, energieffektivisering och förnyelsebar energi. De miljömål som berörs är Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö.

Miljömålet Begränsad klimatpåverkan

Utsläpp av växthusgaser skall minska så att halten i atmosfären kan stabiliseras på en nivå där människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. För uppnå detta är det viktigt att vi övergår från fossila bränslen till förnybara samt att vi väljer el som har ett förnybart ursprung.

Koppling till Agenda 2030

Mål 7 Hållbar energi för alla innebär att vi ska ha hållbar, tillförlitlig och förnyelsebar energi och rena bränslen. Till år 2030 ska vi väsentligt ha ökat andelen förnyelsebar energi. Som kommun kan vi bidra med att producera vind- och vattenkraft och främja vindkraftsetableringar. Det är också viktigt att vi köper in förnyelsebar energi till våra verksamheter för att öka efterfrågan och stärka marknaden. Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur innebär att vi behöver ha fungerande, stabil och gränsöverskridande infrastruktur för alla. Som kommun kan vi bidra genom att bygga ut infrastrukturen som gång- och cykelvägar samt tillsammans med regionen verka för en attraktiv kollektivtrafik. Som kommun kan vi också verka för att bidra till laddinfrastruktur för elbilar och verka för att vi kan tanka förnyelsebara bränslen i kommunen. Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna innebär att vi behöver minska våra koldioxidutsläpp för att kunna hålla oss inom 2-gradersmålet. Om vi inte klarar det så får det allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer. Som kommunen behöver vi se ut alla våra växtgasutsläpp, både från transporter och byggnader. Vi behöver också ett starkt samarbete med näringslivet för att tillsammans arbeta med frågan.

Total målbedömning: 😞 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att öka andelen förnybar energi som produceras och används samt att bli fossilbränslefría

Detaljerade mål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att utsläppen av växthusgaser i Jönköpings län år 2020 ska vara 30% lägre än år 1990. Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter.

- 2. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att det år 2020 finns solcells- och vindkraftsanläggningar som, tillsammans med el från kraftvärme, gör att Jönköpings län till minst 50% är självförsörjande på el.
- 3. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att år 2020 är all energi för uppvärmning av bostäder och lokaler fossilbränslefri.
- 4. Målet är att kommunen ska vara drivande för att en hållbar laddinfrastruktur byggs upp i kommunen.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

- 1. Vi ska till år 2020 ha minskat körsträckan¹ med fossila bränslen med 20 % räknat från 2010. Detta motsvarar 30 600 mil.
- 2. Vi ska till år 2020 ha minskat energianvändningen för transporter² med 10 % räknat från 2010. Detta motsvarar 88 MWh.
- 3. Vi ska till år 2020 öka andelen fordon som drivs med förnybara bränslen eller el till 50%.
- 4. Vi ska till år 2020 öka andelen miljöbilar³ till 75 %.
- 5. Vi ska till år 2021 öka andelen ursprungsmärkt förnybar el till 100 %.
- 6. Vi ska bygga ut laddinfrastrukturen för kommunens egna elfordon och för att kunna erbjuda kommunens anställda och besökare laddningsmöjligheter

Statistik och nyckeltal - Begränsad klimatpåverkan

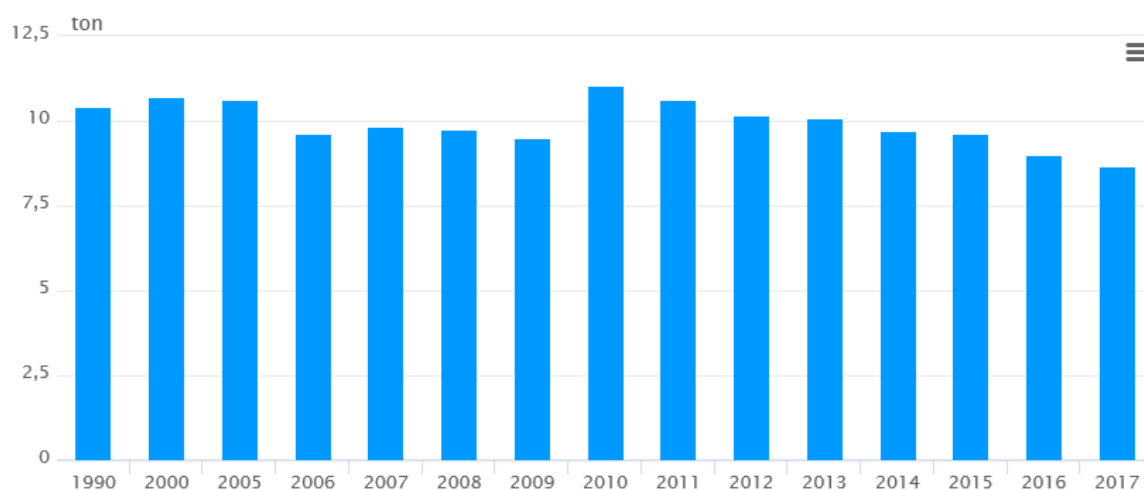
Utsläpp av växthusgaser i kommunen

Ett av målen är att vi ska bidra till länets mål i klimat- och energistrategin om att minska utsläppen av CO₂-ekvivalenter per invånare med 30 % till 2020 jämfört med 2030. I figur 1 nedan kan vi se att år 1990 släppte vi ut 10,4 CO₂-ekvivalenter per invånare och under 2017 släppte vi ut 8,66 CO₂-ekvivalenter per invånare (data saknas för 2018 och 2019). Det är en minskning med 16 % och långt ifrån målet på 30 %. Det nationella målet är att vi ska ha minskad våra växthusgasutsläpp per invånare med 63 % till år 2030. Vaggeryds kommun behöver alltså ner till 3,85 CO₂-ekvivalenter per invånare.

¹ Personbilar och lätta lastbilar som leasas, hyrs och ägs av kommunkoncernen samt privat bil i tjänsten.

² Personbilar och lätta lastbilar som leasas, hyrs och ägs av kommunkoncernen.

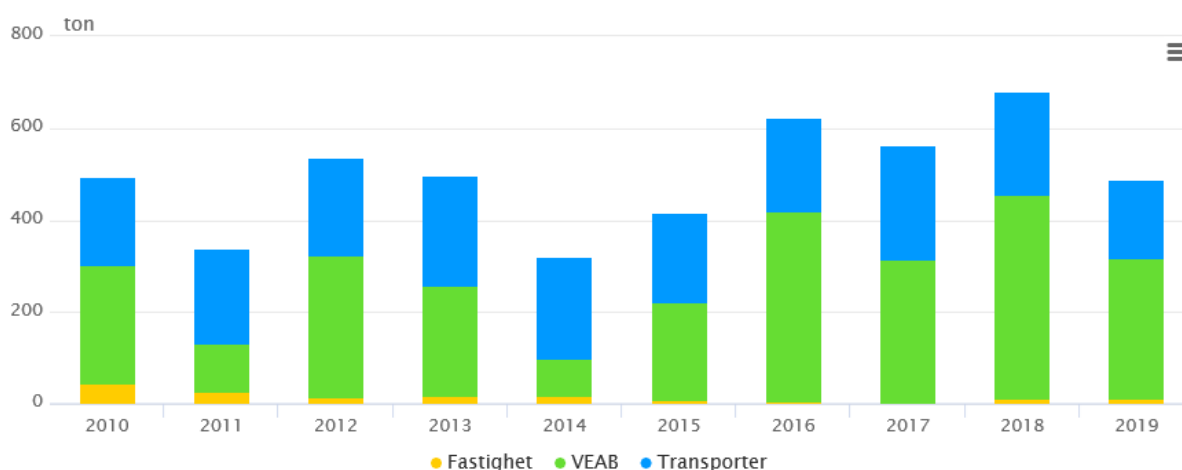
³ Regeringens definition av miljöbil enligt vägtrafikskattelagen.

Utsläpp av CO₂-ekvivalenter per invånare i Vaggeryds kommun

Figur 1. Diagrammet visar utsläppen av CO₂-ekvivalenter per invånare i Vaggeryds kommun.

Fossila koldioxidutsläpp

Direkta fossila koldioxidutsläpp

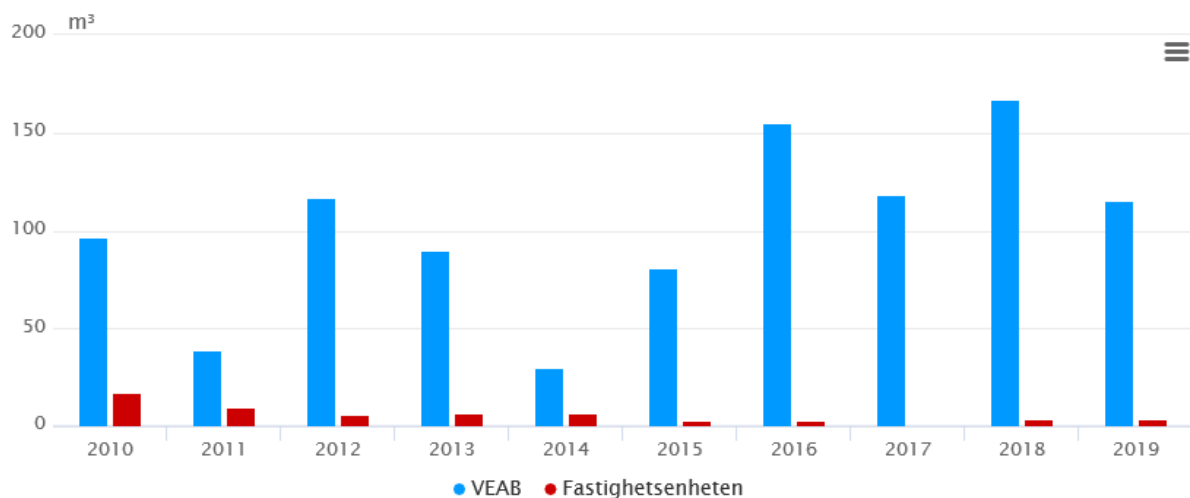
Figur 2. Diagrammet visar mängden direkta fossila koldioxidutsläpp från våra transporter, fastighetsenhetens lokalbestånd samt VEAB:s värmeverk.

De största fossila koldioxidutsläppen 2019 kom från Vaggeryds Energi AB:s värmeverk, se figur 2. I fjärrvärmeverken används olja som spetslast och beroende på temperatur varierar mängden olja som behöver användas. Under kalla vintrar ökar behovet av att använda olja. Under 2019 utgjorde andelen olja bränslemixen 1,48 %. De senaste åren har även Vaggeryds energi framgångsrikt lyckats få in större industrier i fjärrvärmesystemet som tillsammans med utbyggnad av befintliga kunders värmebehov resulterar i en högre efterfrågan på värme. När det gäller kommunala transporter har kommunen minskat de fossila koldioxidutsläppen under 2019. Fastighetsenhetens lokalbestånd använder en mindre mängd olja som ger fossila koldioxidutsläpp.

Fossilbränslefria

Ett av målen är att vi ska bidra till länet klimat- och energistrategi och bli fossilbränslefria gällande uppvärmning av bostäder och lokaler. För kommunens verksamhet mäts detta genom oljeanvändningen i fastighetsenheten och Vaggeryds energis verksamheter, se figur 3 nedan samt genom andelen fossil energi i våra transporter. Olja används som komplement till andra bränsleslag. Mängden beror bland annat på hur kall vintern varit och därmed hur mycket olja som VEAB behövt använda som spetslast. Fastighetsenheten använder numera endast olja som komplement vid Svenarums och Hoks skolor, huvudlasten pellets. Vi kommer inte att nå målet om att bli fossilbränslefria under 2020 men arbetet att minska andelen olja kommer att fortsätta.

Oljeanvändning

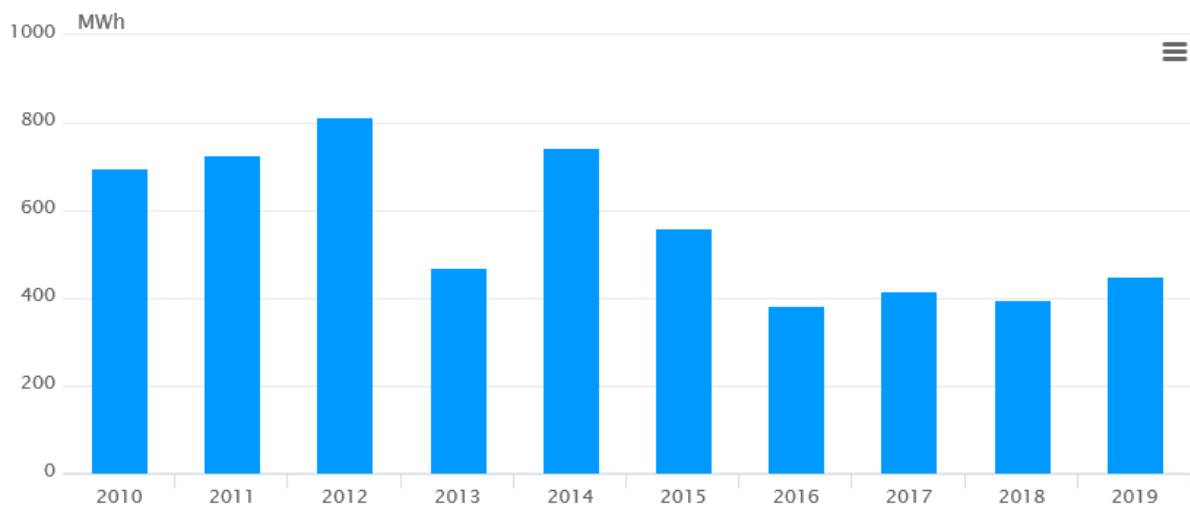
Figur 3. Diagrammet visar oljeanvändningen i fastighetsenheten och VEAB:s verksamheter.

Förnyelsebar energi och el

Målet är att vi ska öka andelen förnyelsebar energi som produceras i kommunen samt att bidra till målet i länets klimat- och energistrategi om att det finns sol- och vindkraftsanläggningar som tillsammans med el från kraftvärme gör att Jönköping är till 50 % självförsörjande på el. I figur 5 visas att den producerade förnyelsebara energin i Vaggeryds kommun som geografiskt område ökar.

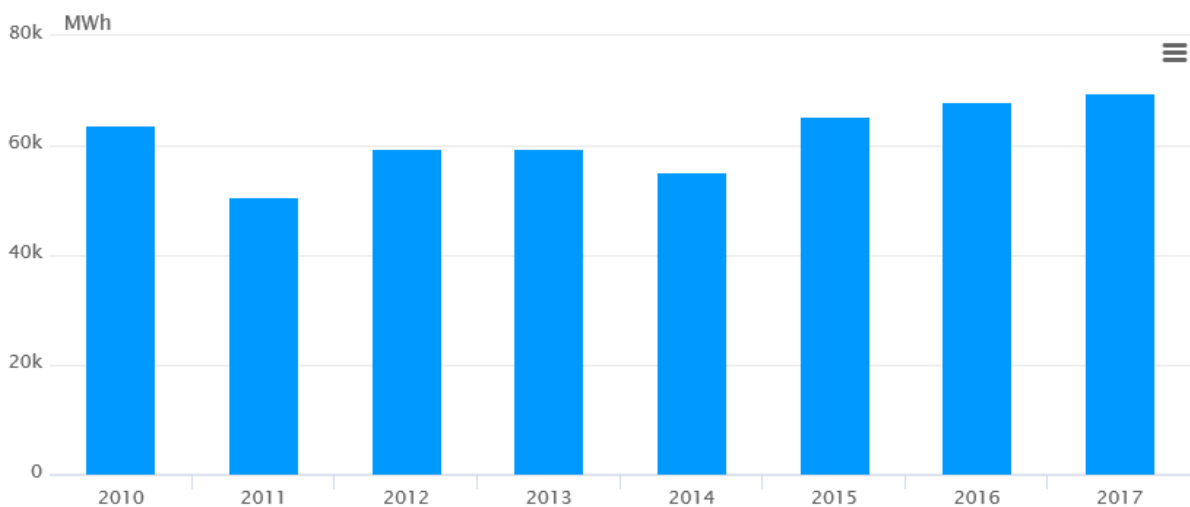
VEAB producerar el från vattenkraft liksom andra vattenkraftsägare, se figur 4. I kommunen saknas till exempel större vindkraftsområden vilket skulle kunna öka andelen förnyelsebar energi. Under 2019 beslutades en vindbruksplan för Vaggeryds kommun men några vindkraftsparker har ännu inte byggts.

Elproduktion från vattenkraftverk

Figur 4. Diagrammet visar elproduktionen från VEAB:s vattenkraftverk.

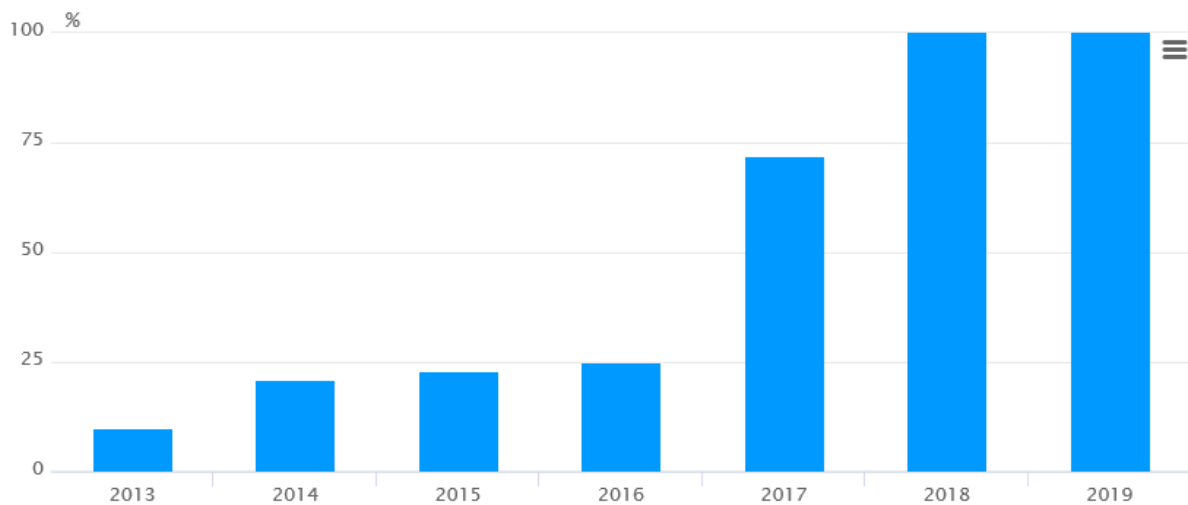
Producerad förnybar energi i kommunen

Figur 5. Diagrammet visar den producerade förnybara energin i Vaggeryds kommun som geografiskt område och omfattar fjärrvärme, värmepumpar, spillvärme och rökgaskondens. Data saknas för 2018 och 2019.

Vi har mål om att vi enbart ska handla ursprungsmärkt förnybar el. Under 2018 och 2019 uppnådde vi målet med att all el ska vara ursprungsmärkt i kommunkoncernen, se figur 6 nedan.

Andel ursprungsmärkt el

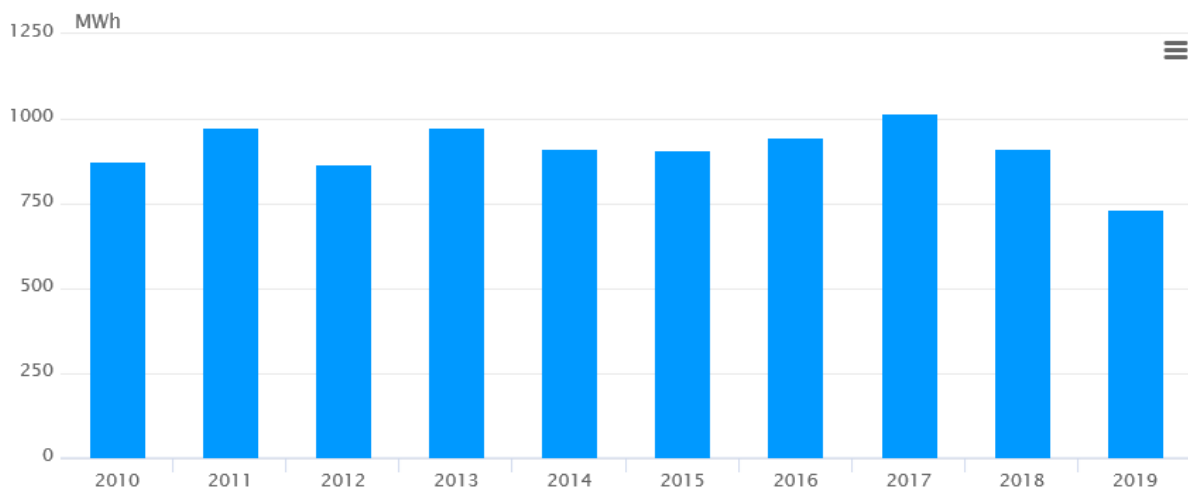

Figur 6. Diagrammet visar andelen ursprungsmärkt el i kommunkoncernen.

Energianvändning i transporter

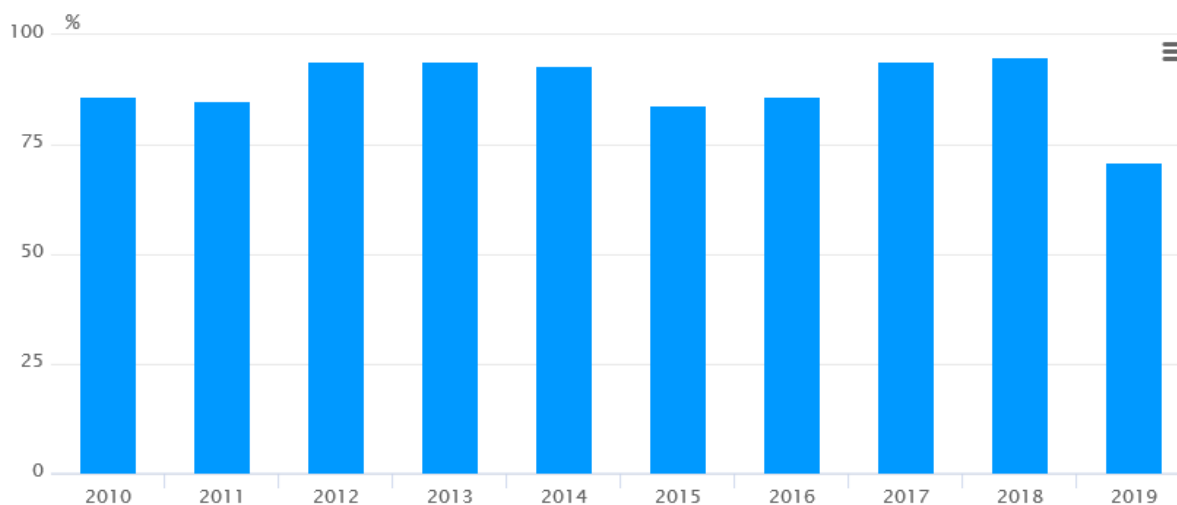
Vi har mål om att vi till år 2020 ska minska energianvändningen för transporter med 10 % jämfört med 2010. I figur 7 nedan framgår att vi för första gången har lyckats minska andelen fossil energi i våra transporter. Under 2019 har vi minskat energianvändningen med 16 % jämfört med 2010. Det beror på det stora utbytet till elbilar som gjorts under 2019. I figur 8 nedan kan vi också se att andelen fossil energi har minskat.

Energianvändning i kommunkoncernens transporter

Figur 7. Diagrammet visar energianvändningen för kommunkoncerns transporter.

Andel fossil energi i våra transporter (%)

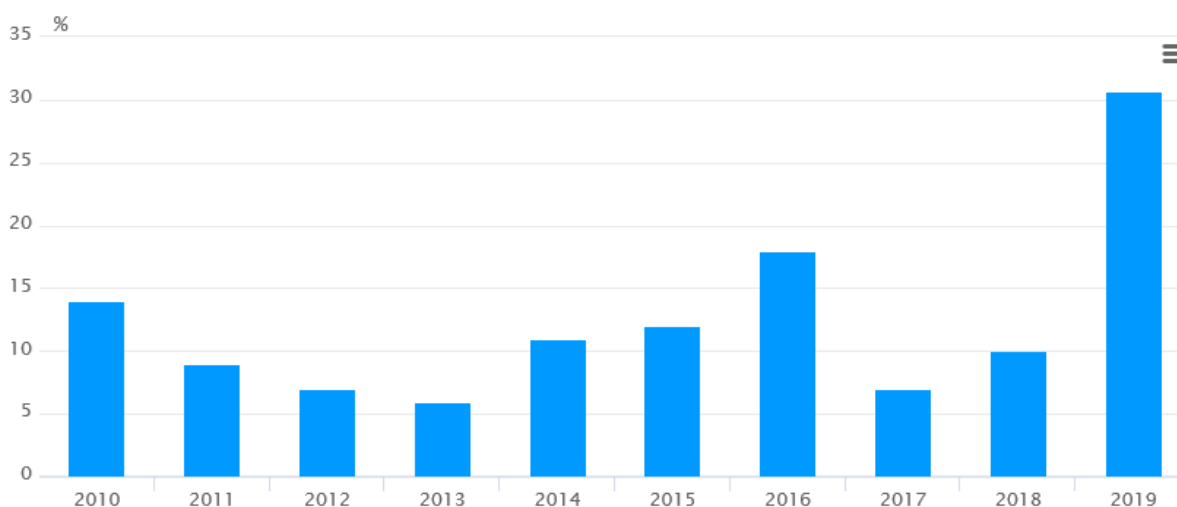

Figur 8. Diagrammet visar andel inköpt fossil energi av totalt inköpt energi för transporter i kommunkoncernen.

Miljöbilar och fossilfria bilar

Kommunen ska öka andelen fordon med förnyelsebara bränslen eller el med 50 % samt andelen miljöbilar till 75 % till år 2020. Under 2019 har vi gjort en stor upphandling av elbilar och är nu uppe i 30,7 % fossilfria fordon, se figur 9. Trots denna utveckling så kommer vi inte att nå målet till 2020. Det skiljer sig i andelen fossilfria fordon mellan personbilar och lätta lastbilar. Andel fossilfria personbilar är 52 % och andelen fossilfria lätta lastbilar är 5,5 %. Tekniska förvaltningen, VSBo och VEAB har det stora innehavet av lätta lastbilar. Dessa är i många fall ägda vilket gör det svårare att byta ut som till fossilfria fordon eftersom det innebär en större kostnad. Detta är dock något som kommunen behöver hantera för att vi ska uppnå både vårt interna miljömål men också för att bidra till de nationella och globala målen kring att minska utsläppen av CO₂.

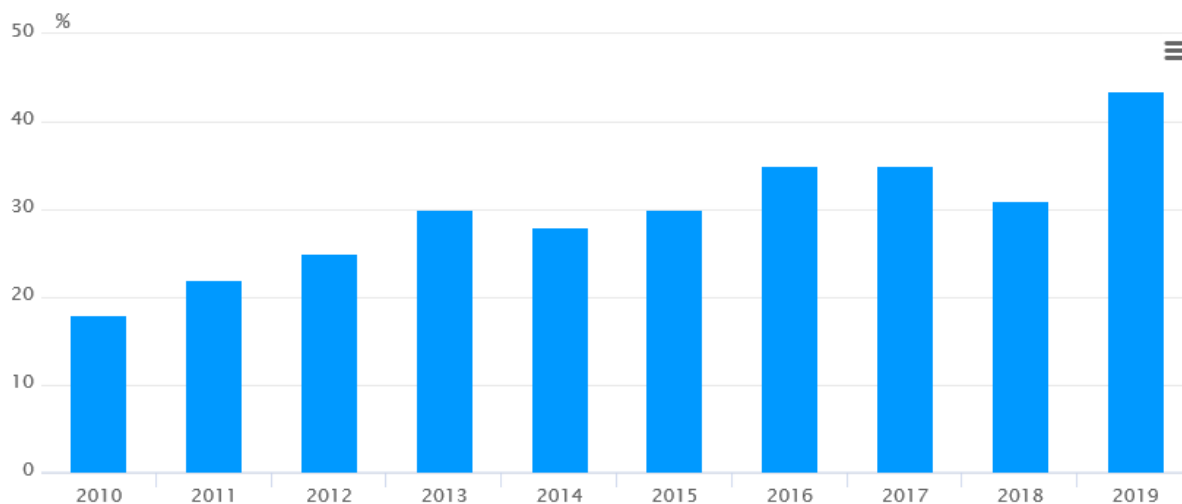
Andelen fordon med förnyelsebara bränslen eller el

Figur 9. Diagrammet visar andelen fordon med förnyelsebara bränslen eller el.

Gällande andelen miljöbilar är vi uppe i den högsta andelen sedan vi började mäta, 43,5 %, se figur 10. Precis som för de fossila fordonen ser vi stora skillnader mellan personbilar och lätta lastbilar. Andelen personbilar som är miljöbilar är 76 % och andelen lätta lastbilar som är miljöbilar är 5,5 %.

Andel fordon som är miljöbilar

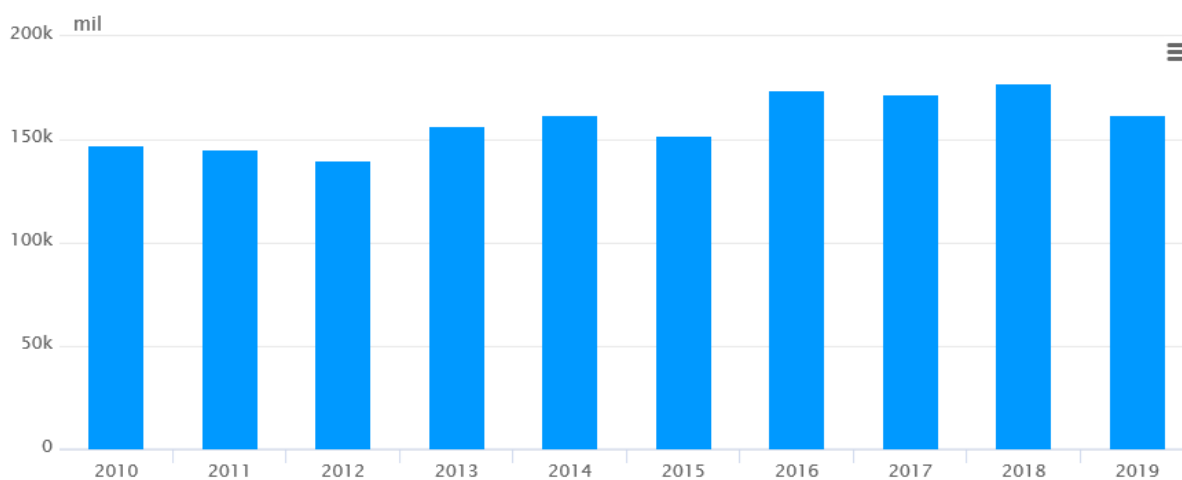

Figur 10. Diagrammet visar andelen miljöbilar i kommunkoncernen.

Transporter och resor

Vi har även mål om att vi ska minska den totala körsträckan med fossila bränslen i kommunkoncernen. I figur 11 nedan visas att vi har ökat den totala körsträckan sedan 2010. Under 2019 körde vi 162 288 mil jämfört med 147 405 mil 2010. Ökningen beror till viss del på att inrapporteringen har förbättrats under åren samt att sedan 2014 inkluderar statistiken även övriga hyrbilar hyrda hos Hertz (korttidshyror) samt hemsjukvården ingår i verksamheten sedan 2013. Trenden för 2019 är dock nedgående vilket är positivt.

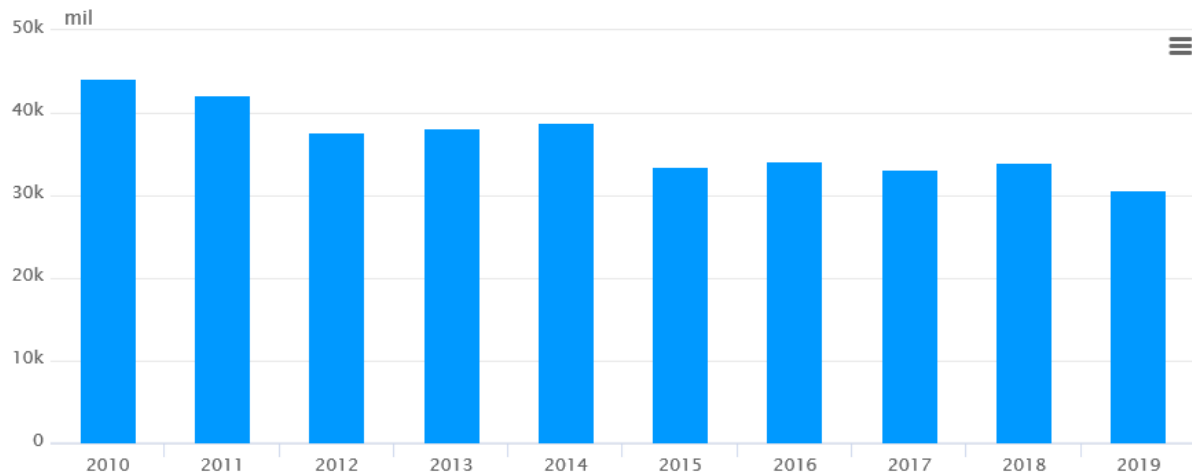
Körsträcka totalt i kommunkoncernen

Figur 11. Diagrammet visar den totala körsträckan i kommunkoncernen.

Att minska transporter med privat bil i tjänsten är en viktig del och där har vi lyckats minska körsträckan sedan 2010, se figur 12 nedan. Körsträckan med privat bil i tjänsten är den lägsta sedan mätningen startade vilket är positivt.

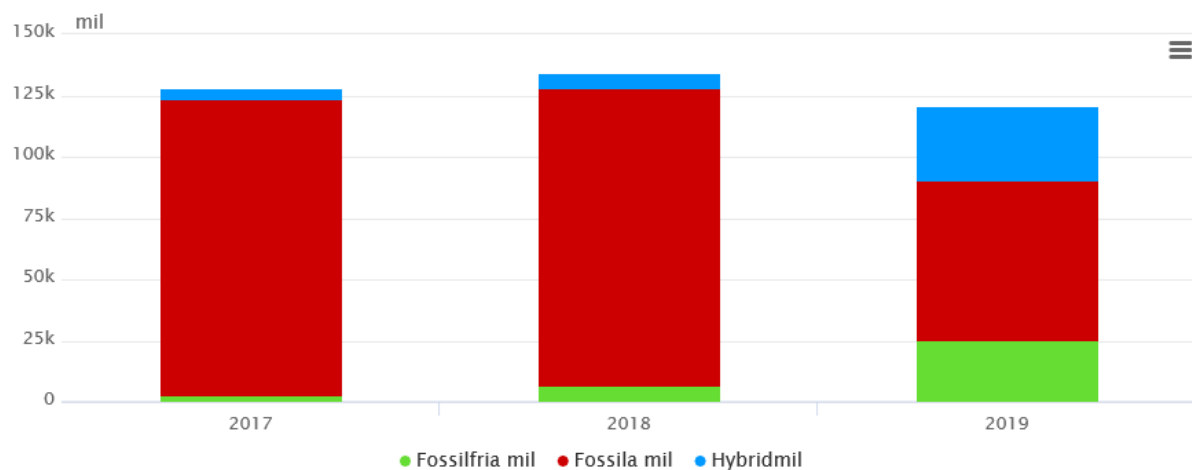
Körsträcka privata bilar i tjänsten

Figur 12. Diagrammet visar körsträckan med privata bilar i tjänsten.

I figur 13 nedan redovisas den totala körsträckan som sker med fordon med fossilt bränsle samt med fordon med fossilfritt bränsle eller hybridbilar. Under 2019 var 21 % av de körda milen med elbilar samtidigt som andelen elbilar utgör 30,5 % av fordonsflottan.

Antal fossila och icke-fossila mil

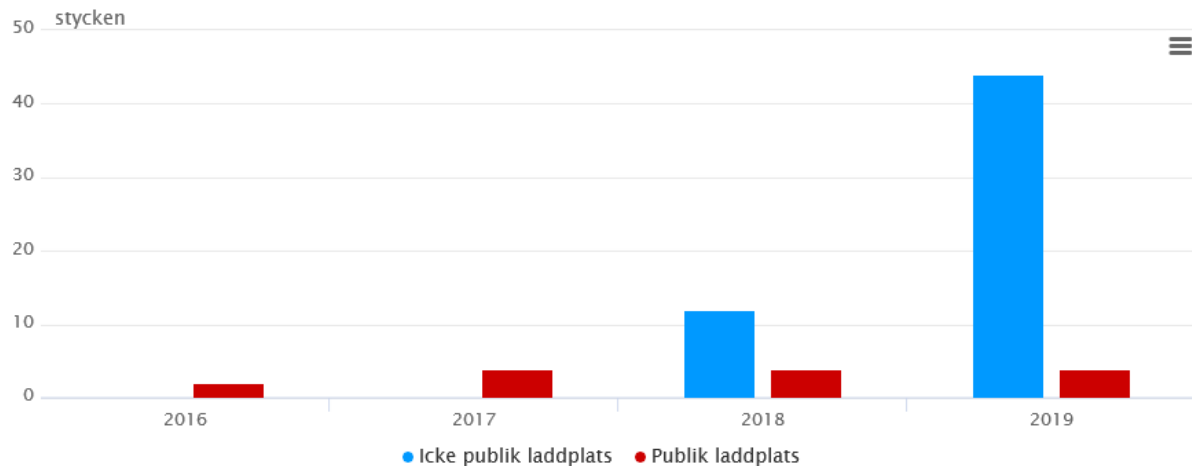

Figur 13. Diagrammet visar antalet mil som körts med fossilt bränsle, elbilar samt hybridbilar i kommunkoncernen.

I och med att vi har mål om att byta ut vår fordonsflotta till bilar med förnyelsebara bränslen eller el behöver vi också säkerställa att det finns en laddinfrastruktur för våra elbilar. I figur 14 nedan visas antalet publika och icke-publika laddplatser i kommunen. Under 2016 och 2017 hade vi enbart publika laddplatser i kommunen, det vill säga sådana laddplatser som även är öppna för allmänheten. Under 2019 sattes ytterligare 32 laddplatser upp för våra egna verksamheter.

Den stora investeringen och snabba takten att sätta upp laddstolpar har delvis möjliggjorts av bidraget Klimatklivet från Naturvårdsverket. Nu ser vi att merparten av utbyggnationen är utförd och att antalet laddplatser inte kommer att öka i så stor omfattning under kommande år.

Antalet laddplatser i kommunen

Figur 14. Diagrammet visar antalet icke-publika samt publika laddplatser i kommunen som driftas av Vaggeryds energi.

Miljömålet God bebyggd miljö

Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt som erbjuder en hälsosam livsmiljö samt medverkar till en god regional och global miljö. En viktig del i arbetet är att vi måste bli mer energieffektivare men också att vi är smarta och väljer energi med ett hållbart och förnybart ursprung.

Koppling till Agenda 2030

Mål 7 Hållbar energi för alla innebär att vi ska ha hållbar, tillförlitlig och förnyelsebar energi och rena bränslen. Till år 2030 ska vi väsentligt ha ökat andelen förnyelsebar energi. Som kommun kan vi bidra med att producera vind- och vattenkraft och främja vindkraftsetableringar. Det är också viktigt att vi köper in förnyelsebar energi och el till våra verksamheter för att öka efterfrågan och stärka marknaden. Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur innebär att vi behöver ha fungerande, stabil och gränsöverskridande infrastruktur för alla. Som kommun kan vi bidra genom att bygga ut infrastrukturen som gång- och cykelvägar samt tillsammans med regionen verka för en attraktiv kollektivtrafik. Som kommun kan vi också verka för att bidra till laddinfrastruktur för elbilar och verka för att vi kan tanka förnyelsebara bränslen i kommunen. Mål 11 Hållbara städer och samhällen innebär att vi behöver ha en hållbar planering och byggande av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter och återvinning. Som kommun har vi stor rådighet över den fysiska planeringen och kan aktivt välja att bygga och planera hållbart. Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna innebär att vi behöver minska våra koldioxidutsläpp för att kunna hålla oss inom 2-gradersmålet. Om vi inte klarar det så får det allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer. Som kommunen behöver vi se ut alla våra utsläpp, både från transporter och byggnader. Vi behöver också ett starkt samarbete med näringslivet för att tillsammans arbeta med frågan.

Total målbedömning: 😬 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet God bebyggd miljö.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att minska energianvändningen och öka andelen hållbart resande.

Detaljerade mål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att energianvändningen i Jönköpings län år 2020 ska vara 30% effektivare än år 2008 och vara högst 11 000 GWh.
2. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att år 2020 har nästan alla tätorter utbyggd fjärrvärme eller närvärme med enbart förnybar energi.
3. Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att andelen kollektivtrafik eller cykel ökat med 20% till år 2020 räknat från år 2002.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

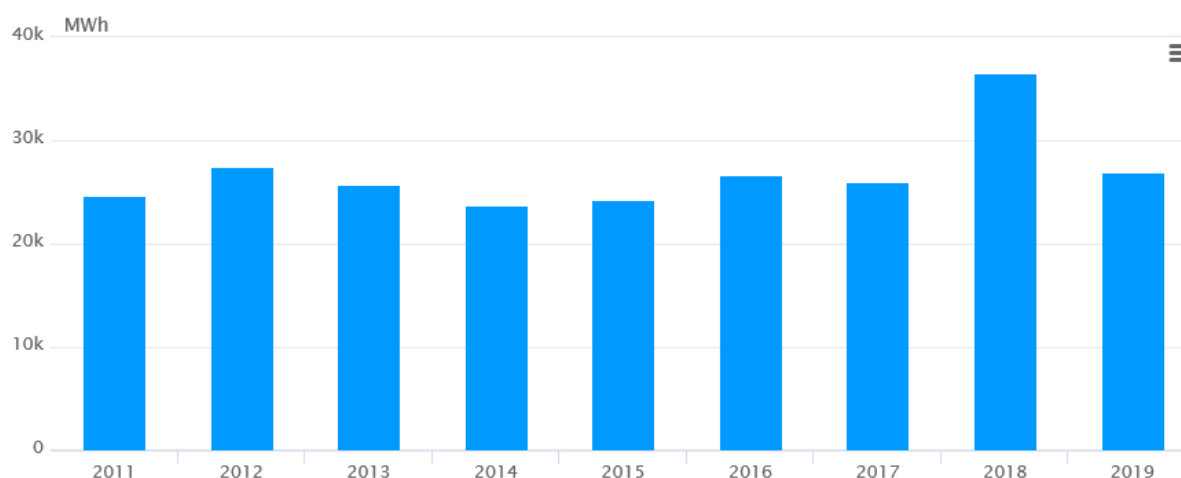
1. Vi ska till år 2020 energieffektivisera och minska energianvändningen i byggnader med 20%. Detta motsvarar 5 522 MWh. 2010 är basår.
2. Målet är att vi ska uppföra solceller på i princip all egen nybyggnation. Vid allnybyggnation ska en solcellskalkyl upprättas och om återbetalningstiden är max 15 år ska solceller sättas upp.
3. Vi ska ställa energi- och miljökrav vid alla egna nybyggnationer.
4. Vi ska konvertera alla fastigheter som förvärvas till fossilbränslefri värmekälla.
5. Vi ska utveckla och främja cykeltrafiken i kommunen.
6. Vi ska anlägga minst en gång- och cykelvägsträcka per år.
7. Kommunen ska sträva efter att minimera elanvändningen för uppvärmning av fastigheter till förmån för fjärrvärme

Statistik och nyckeltal – God bebyggd miljö

Energianvändning och energieffektivisering

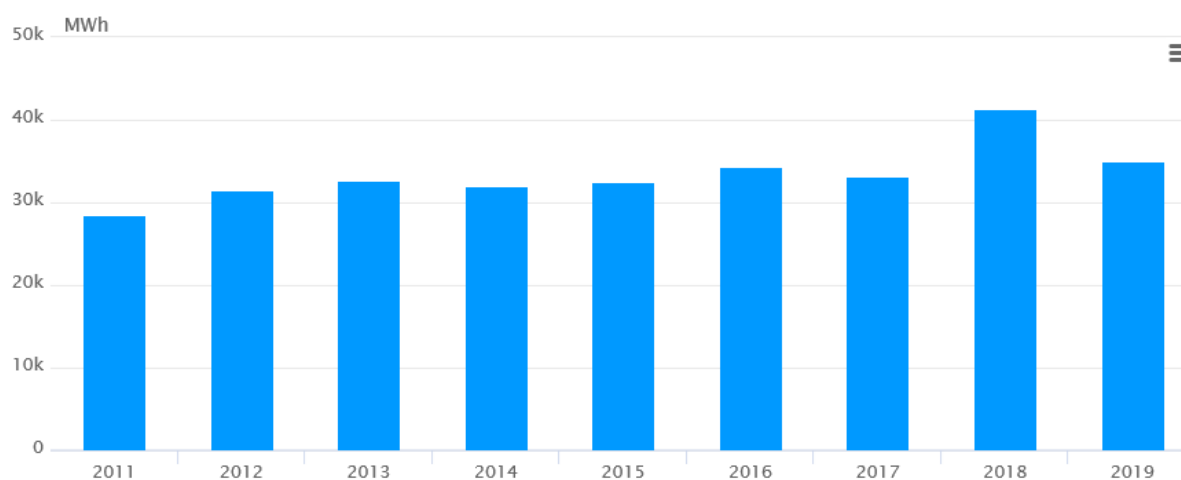
Vi har mål om att vi ska energieffektivisera och minska i våra byggnader med 20 % år 2020 jämfört med år 2010. I figur 15 nedan visas att den inköpta energin till byggnader inte har minskat utan ökat jämfört med 2011 vilket gör det mycket svårt att nå våra mål. Den totala inköpta energin till VEAB:s kontorslokaler och värmeverk, VSBo:s bostadsbestånd, fastighetsenhetens lokalbestånd samt VA-verksamheten och utomhusbelysning med mera har också ökat under perioden 2011-2019. I den nya klimat- och energistrategin som Vaggeryds kommun ställt sig bakom är målet att energianvändningen inom bostäder och byggnader ska ha effektiviserats med 50 % år 2030 jämfört med år 2005.

Inköpt energi till byggnader

Figur 15. Diagrammet visar den inköpta energin till byggnader för VEAB, VSBo och fastighetsenhetens lokalbestånd.

Inköpt energi daggradskorrigerad

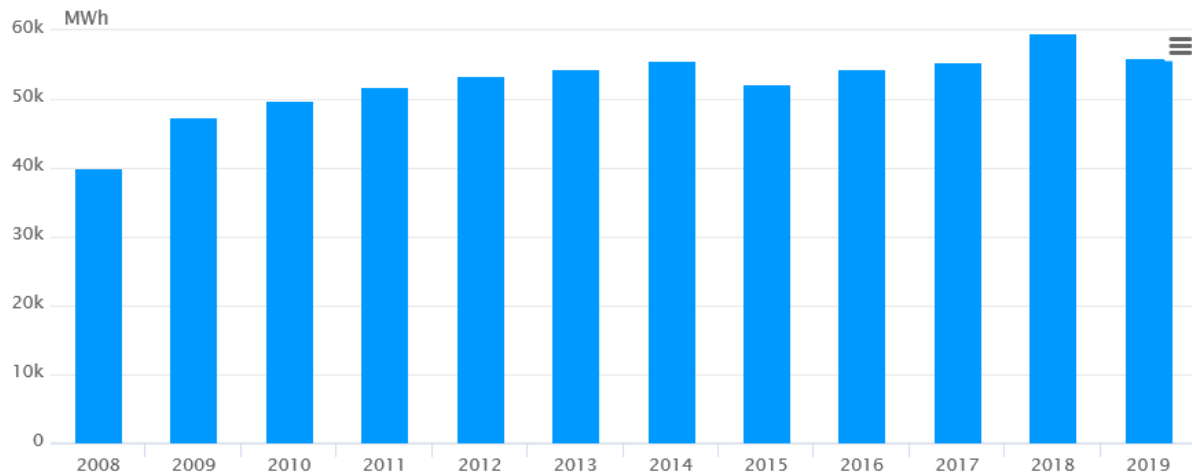

Figur 16. Diagrammet visar kommunens totala inköpta energi (daggradskorrigerad).

Fjärrvärme

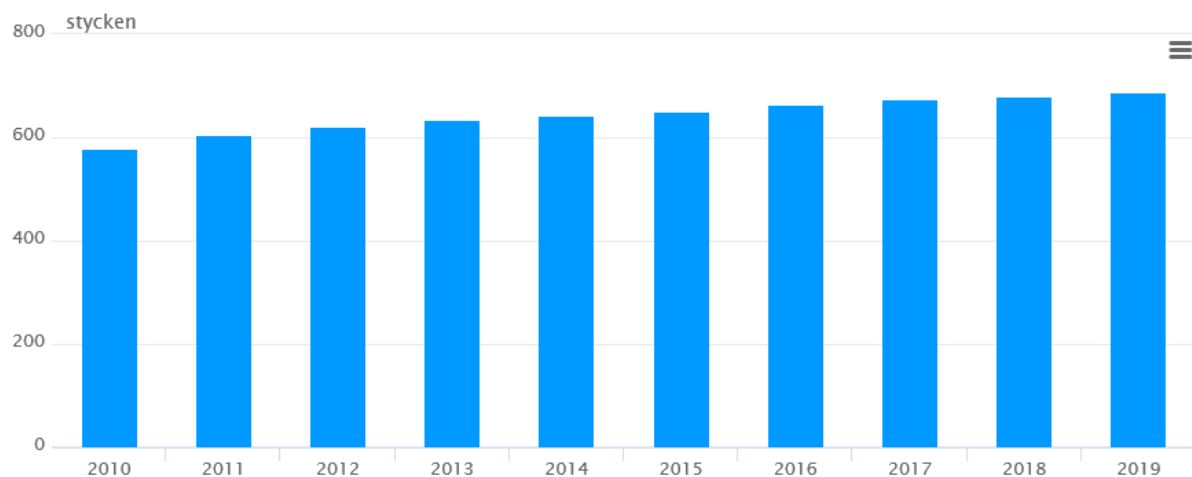
Våra mål om ökad fjärrvärmeanvändning går i rätt riktning och vi bidrar till målen om utökad utbyggnation av fjärrvärme.

Fjärrvärmeleverans

Figur 17. Diagrammet visar den totala fjärrvärmeleveransen av Vaggeryds energi.

Fjärrvärmekunder

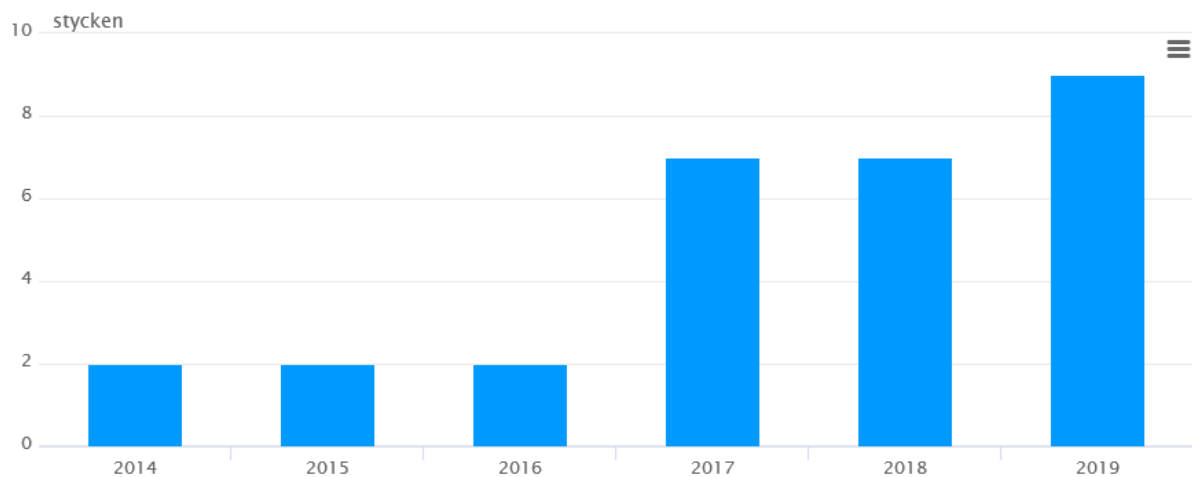

Figur 18. Diagrammet visar antalet fjärrvärmekunder hos Vaggeryds energi.

Solenergi

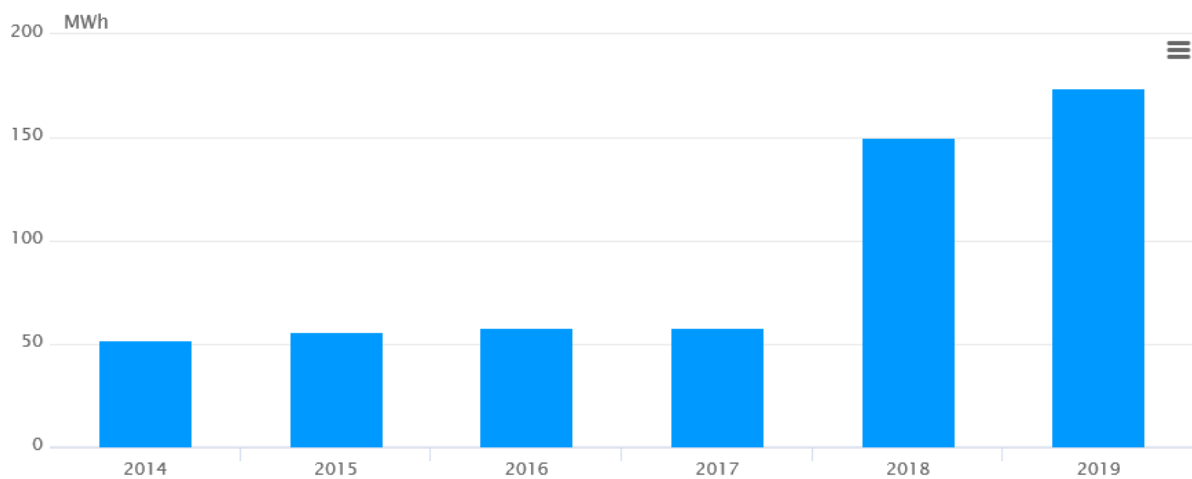
Vi utökar våra solcellsanläggningar samt vår produktion av solcellsel under 2019. Under 2019 har vi installerat i fler solcellsanläggningar och i dagsläget finns det 9 stycken anläggningar för produktion av solenergi som är godkända för elcertifikat, se figur 19.

Antal solcellsanläggningar

Figur 19. Diagrammet visar antalet solcellsanläggningar i kommunen.

Producerad solenergi

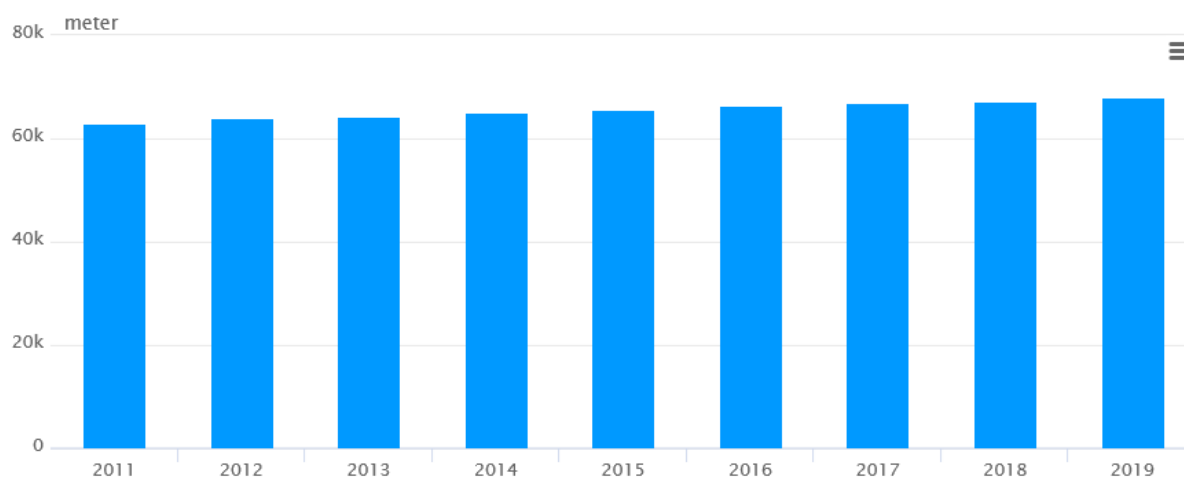

Figur 20. Diagrammet visar den producerade solcellsenergin vid kommunens och Vaggeryds energis solcellsanläggningar.

Transporter och resor

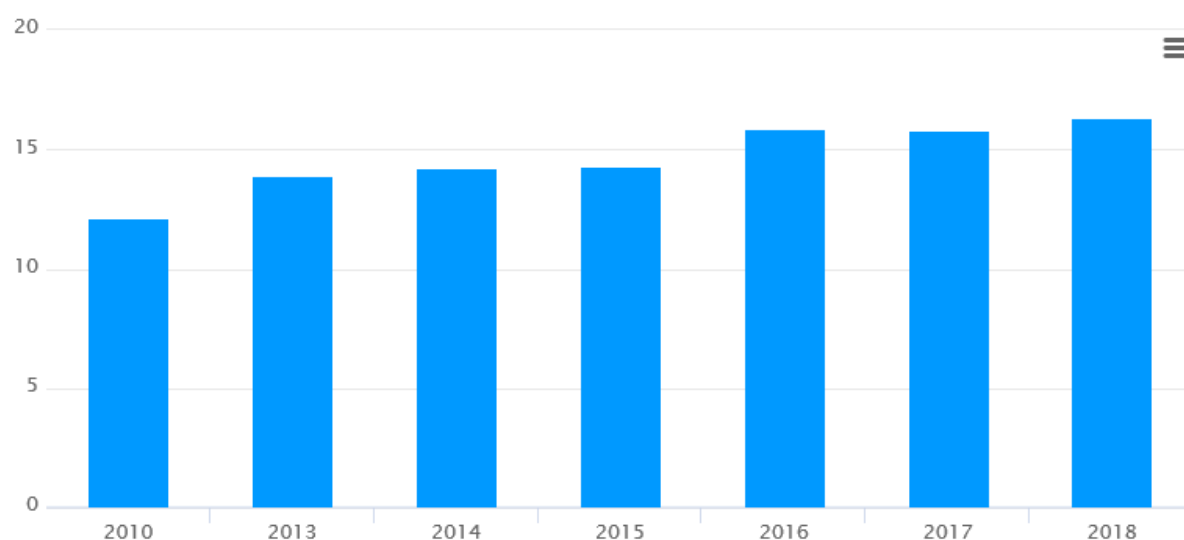
Vi har ett mål om att vi ska verka för och främja cykeltrafiken i kommunen. En del i detta är att bygga cykelvägar.

Cykelvägar i kommunen

Figur 21. Diagrammet visar antalet meter cykelväg som finns i kommunen.

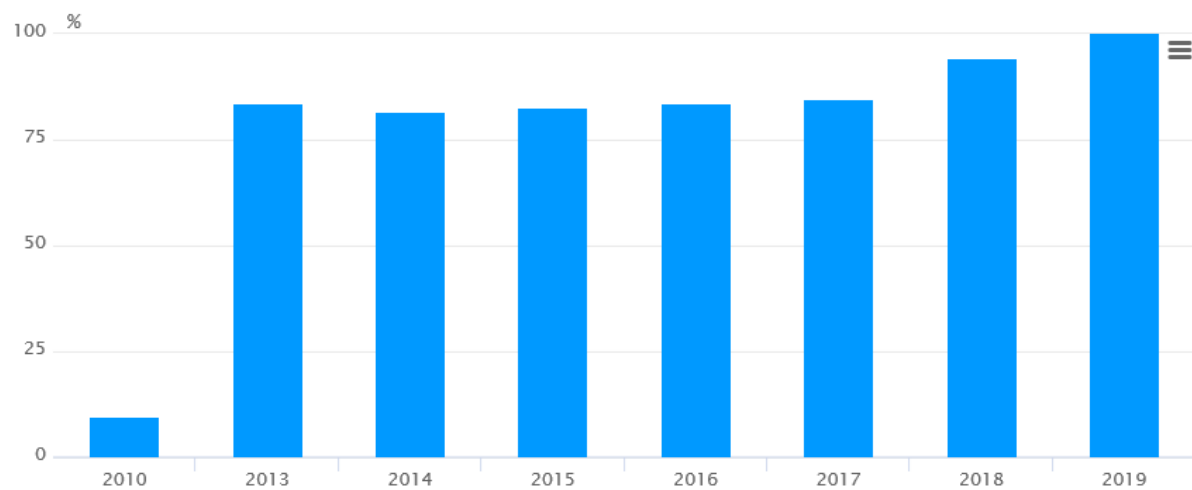
Resor med kollektivtrafik per invånare

Figur 22. Diagrammet visar antalet resor med kollektivtrafik i kommunen per kommuninvånare.

Ett av våra mål anger att vi ska öka andelen resor med kollektivtrafik eller cykel med 20 % år 2020 jämfört med 2005. Siffror för resandet med kollektivtrafik 2005 saknas och samma sak för 2019. År 2018 hade resandet med kollektivtrafik ökat med 35 % jämfört med 2010. Enligt länet klimat- och energistrategi så ska andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång vara minst 30 % av det totala resandet år 2030.

Andelen förnyelsebart bränsle i busstrafiken

Figur 24. Diagrammet visar andel förnyelsebart bränsle i busstrafikens fordon (Källa JLT).

Kommunen värnar om våra naturtillgångar

Området fokuserar på mål som berör de ekologiska värdena och naturtillgångarna, både på land och i akvatiska miljöer. De miljömål som berörs är Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt djur- och växtliv och Ett rikt odlingslandskap.

Miljömålet Bara naturlig försurning

Försurade ämnen skall inte tillkomma mark och vatten genom nedfall eller markanvändning.

Försurade marker och sjöar påverkar den biologiska mångfalden negativt och åtgärder så som kalkning utförs för att mildra skadorna.

Koppling till Agenda 2030

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla handlar om att vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och också en förutsättning för människans överlevnad. Mål 6 innebär bland annat att vi ska skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. Som kommun kan vi bidra genom att till exempel kalka våra försurade vattendrag. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömningen baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Bara naturlig försurning.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att förbättra vattenkemisk och biologisk status i sjöar och vattendrag så att de inte är påverkade av försurningen.

Detaljerade mål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att antalet försurningspåverkade sjöar och vattendrag ska minska.
2. Målet är ett pH på lika med eller över 6,0⁴ och alkalinitet på minst 0,1 mmol/liter.

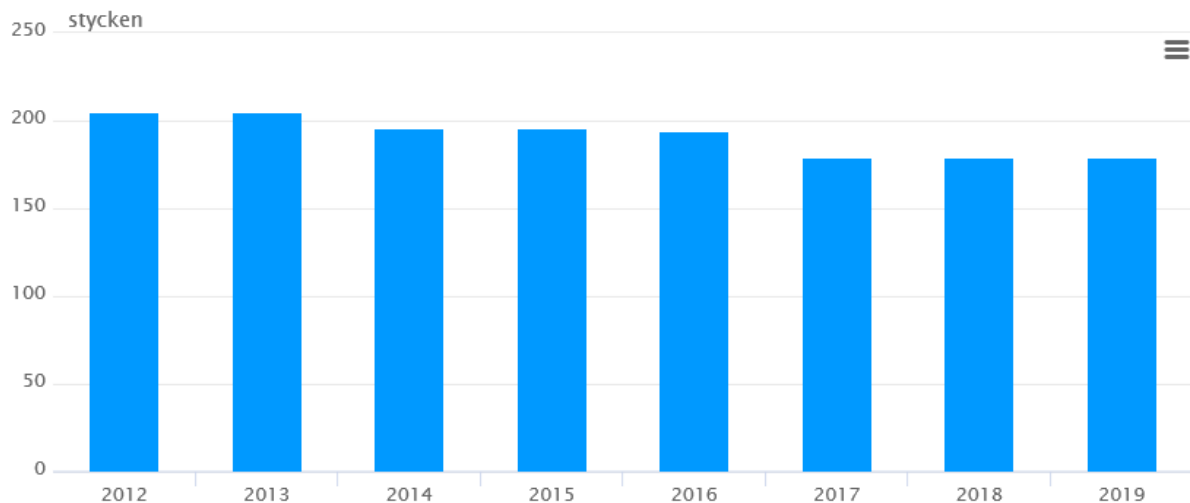
⁴ Kommunen har ett högre pH-mål jämfört med länsstyrelsen vars pH-mål i merparten av vattendragen är 5,6. Motivet för ett högre pH-mål är att negativa konsekvenser för de biologiska värdena bedöms vara stora med ett så lågt målvärde som pH 5,6.

Statistik och nyckeltal – Bara naturlig försurning

Försurning

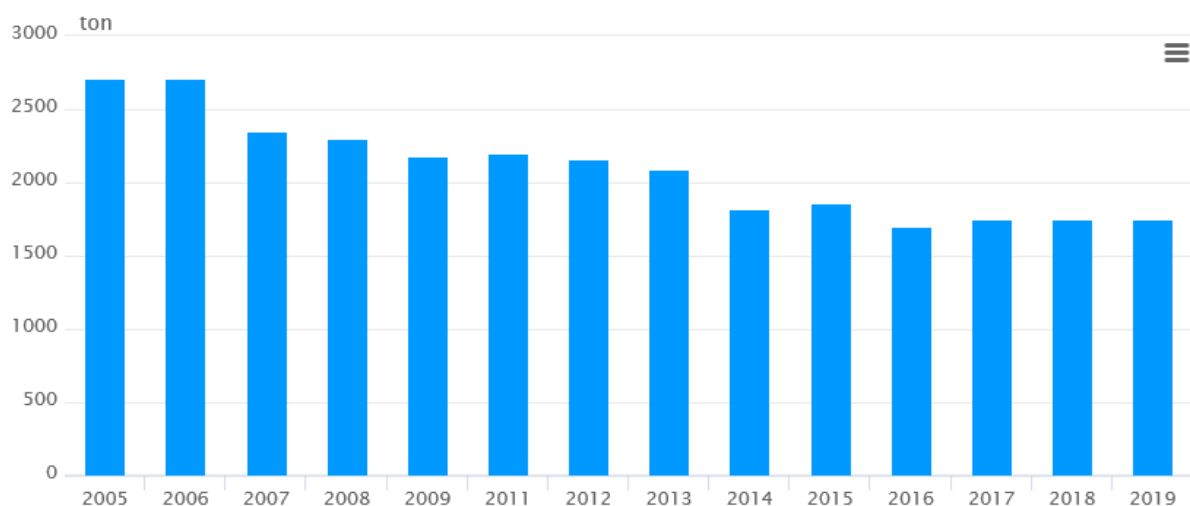
Kommunen är huvudman för kalkningen som har pågått sedan 1983. 2019 spreds 1 747 ton kalkprodukt fördelat på 57 sjöar och 122 våtmarker, se figur 24 och 24. Kalkningen har dock minskat sedan starten 2004 vilket visar på att det gett avsedd effekt. Kalkningen sker på hösten och nästan hela mängden sprids med helikopter, endast två sjöar kalkas med båt. För att kontrollera kalkeffekten ansvarar kommunen för att vattenprover tas i ett 75-tal provpunkter.

Antalet sjöar och våtmarker som kalkas

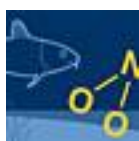

Figur 24. Diagrammet visar antalet sjöar och vattendrag som kalkats under perioden 2012-2019.

Kalkmängden som sprids årligen i kommunen

Figur 25. Diagrammet visar mängden kalk som sprids i kommunen under perioden 2004-2019.

Miljömålet Ingen övergödning

Halterna av de övergödande ämnen som tillförs mark och vatten skall vara så låga så att de inte negativt inverkar på människors hälsa eller förutsättningarna för biologisk mångfald. Mätningar utförs bl.a. på utsläppen från reningsverket.

Koppling till Agenda 2030

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla synliggöra att vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och också en förutsättning för människans överlevnad. Mål 6 innebär bland annat att vi ska skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. Som kommun kan vi bidra genom att till exempel minska övergödningen i våra vattendrag, dels genom det vi själva släpper ut i våra reningsverk men också genom att göra tillsyn på andra verksamheter. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbart nyttjande av ekosystem både på land och i vatten.

Total målbedömning: 😞 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömningen baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Ingen övergödning.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att minimera utsläppen av övergödande ämnen.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

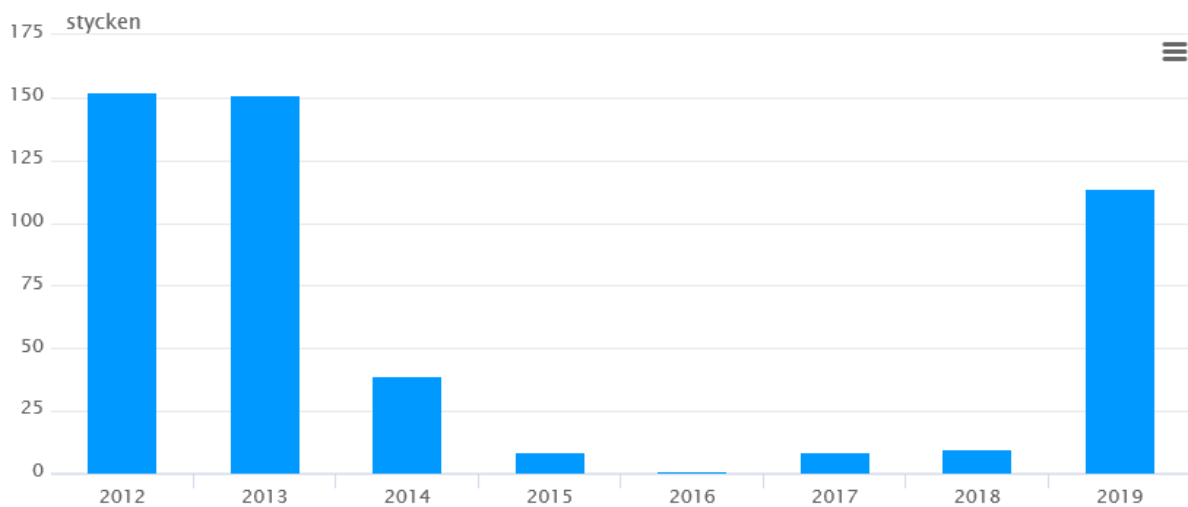
1. Vi ska som ett genomsnitt inventera 20 enskilda avlopp per år (egeniniterade inventeringar).
2. Utsläppen från reningsverket i Skillingaryd ska i utsläppspunkten i ledningen till våtmarken (punkt B) inte överstiga följande riktvärden:
 - N_{tot} 15 mg/l
 - P_{tot} 0,8 mg/l
 - BOD_7 10 mg/l

Statistik och nyckeltal - Ingen övergödning

Utsläpp av övergödande ämnen

Inventeringar av enskilda avlopp utförs årligen av miljö- och byggförvaltningen för att säkerställa att avloppet håller det mått som krävs för att undvika utläckage av kväve och fosfor. Under 2011-2012 pågick det externfinansierade avloppsprojektet därav möjligheten att inventera fler avlopp, se figur 26. Under 2019 har 114 enskilda avlopp inventerats tack vare att resurser i form av fler inspektörer tillsatts.

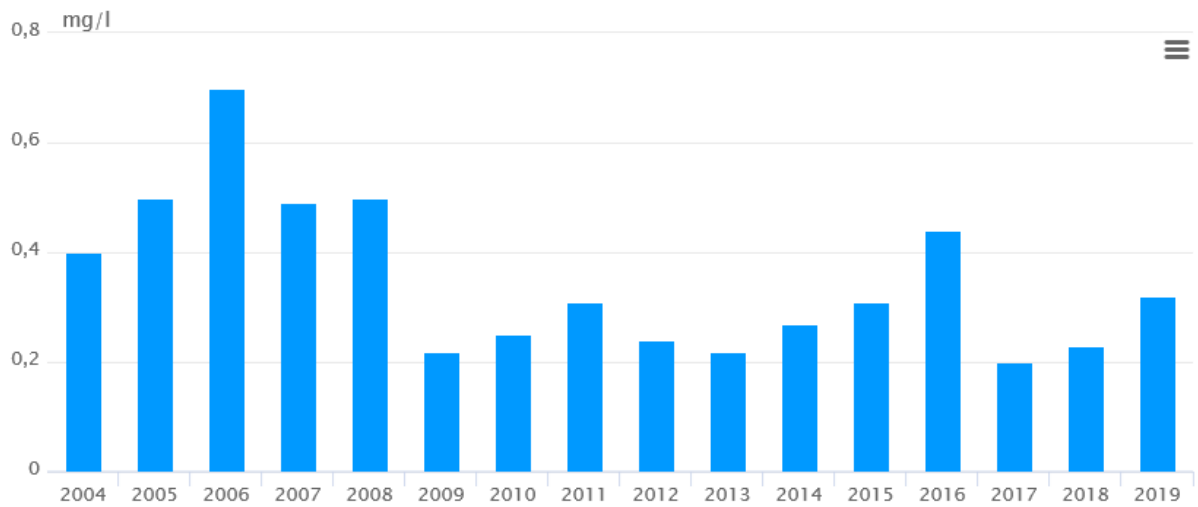
Inventerade enskilda avlopp

Figur 26. Diagrammet visar antalet inventerad enskilda avlopp under perioden 2012-2019.

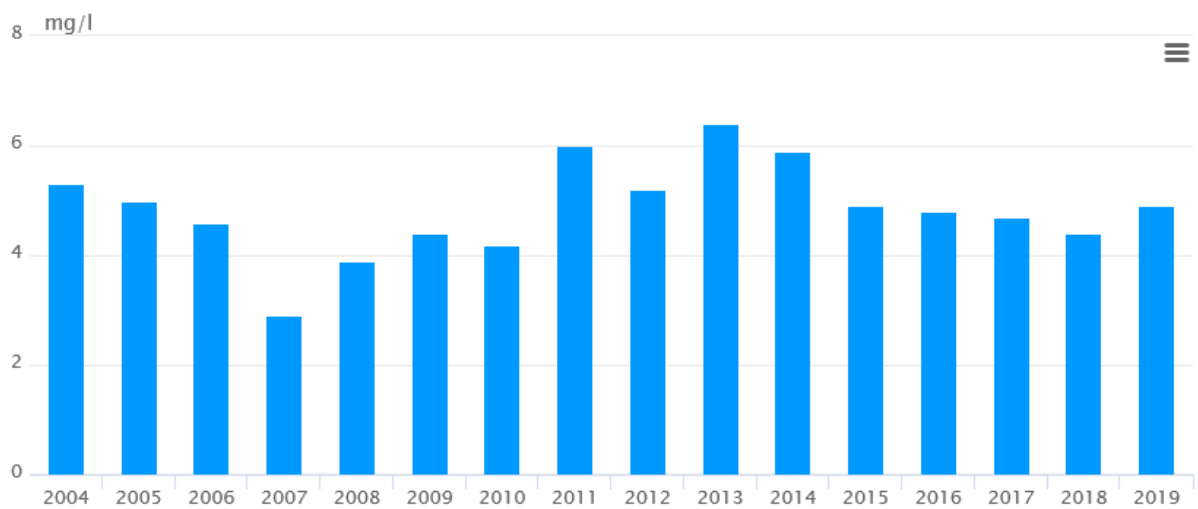
Vid reningsverket i Skillingaryd mäts halten fosfor, kväve och BOD7 i renat avloppsvatten för att säkerställa att halterna inte överstiger de riktvärden som anges i tillståndsbeslutet, se figur 27, 28 och 29. Värdena för både fosfor, kväve och BOD7 ligger långt under de riktvärden som finns i tillståndsbeslutet. 97 % av avloppsvattnet i kommunen förs till Skillingaryds reningsverk. I Bondstorp behandlas 2 %, i Hagafors 0,7 % och i Svenarum 0,3 %. Reningsverken i Hagafors och Svenarum planeras att läggas ner inom de närmaste åren och istället kommer avloppsvattnet att pumpas och behandlas på Skillingaryds reningsverk.

Halten fosfor i renat avloppsvatten

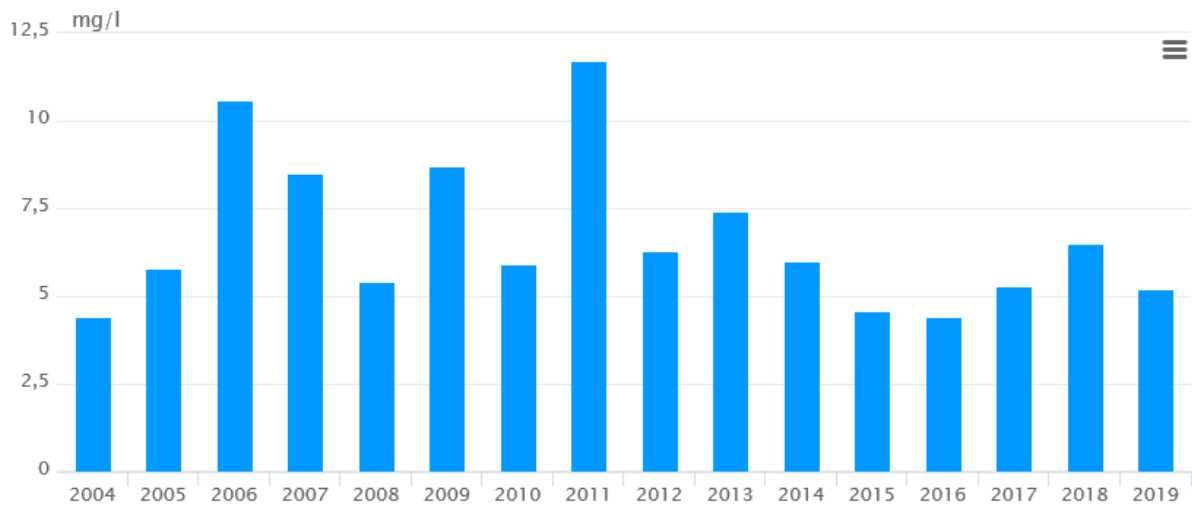
Figur 27. Diagrammet visar halten fosfor i renat avloppsvatten under perioden 2004-2019.

Halten BOD7 i renat avloppsvatten

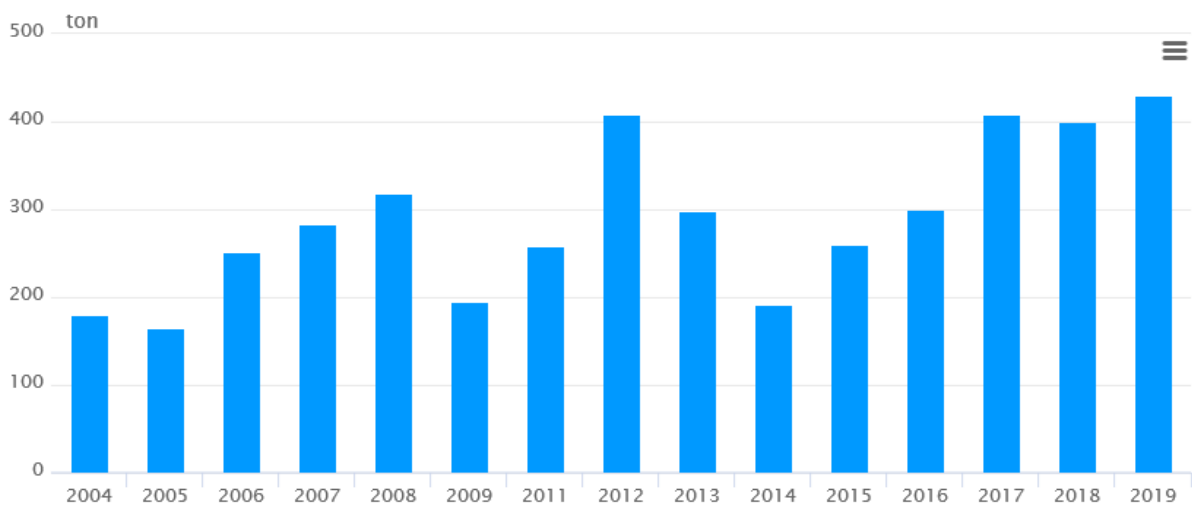
Figur 28. Diagrammet visar halten BOD7 i renat avloppsvatten under perioden 2004-2019.

Halten kväve i renat avloppsvatten

Figur 29. Diagrammet visar halten kväve i renat avloppsvatten under perioden 2004-2019.

Mängden fosfor och kväve som tillförs vattendragen

Figur 30. Nettotillförsel av kväve och fosfor till vattendragen från avrinningsområdet. I uppgiften ingår urlakning från omgivande mark till vattendrag samt utsläpp från mänsklig aktivitet t ex jordbruk, avloppsreningsverk, enskilda avlopp och dagvattnen. Mängden är starkt kopplad till om det varit mycket nederbörd. Källa 2004-2014 Miljö- och bygg. Källa 2015-2019 SMHI.

Miljömålet Levande sjöar och vattendrag

Statusen på sjöar och vattendrag skall förbättras så att de är ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer bevaras.

Koppling till Agenda 2030

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla synliggöra att vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och också en förutsättning för människans överlevnad. Mål 6 innebär bland annat att vi ska skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. Som kommun kan vi bidra genom att till exempel via olika projekt återställa ekosystemen i vattendrag och våtmarker. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten.

Total målbedömning: 😬 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Levande sjöar och vattendrag.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att förbättra statusen så att alla sjöar och vattendrag har god vattenstatus.
2. Målet är att stärka den biologiska mångfalden och blå infrastrukturen i kommunen

Detaljerat mål för kommunkoncernen

1. Vi ska genomföra åtgärderna i vattenförvaltningens åtgärdsprogram.

Statistik och nyckeltal - Levande sjöar och vattendrag

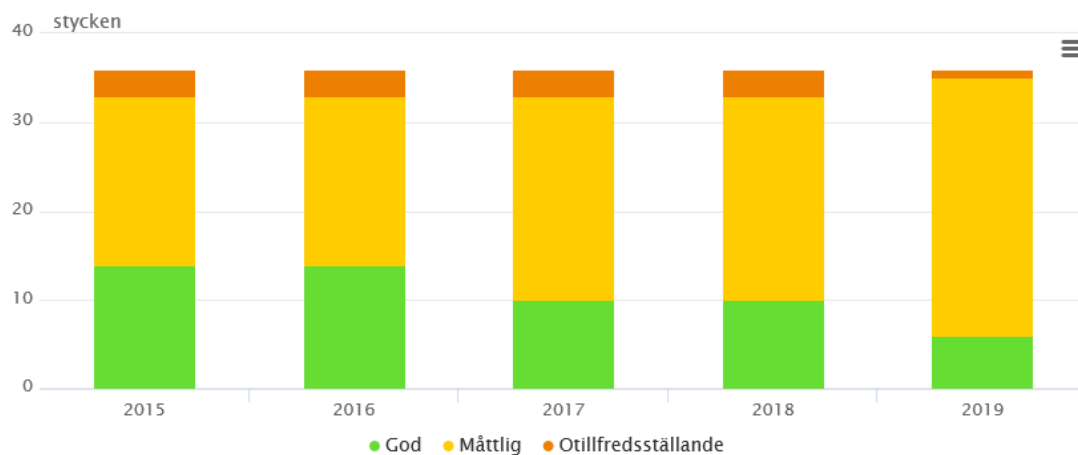
Ekologisk och kemisk ytvattenstatus

Målet är att alla våra sjöar och vattendrag ska ha god vattenstatus. Den ekologiska och kemiska vattenstatusen bedöms nationellt av Vattenmyndigheterna. Bedömningar sker i olika vattencykler och nuvarande cykel är 2017-2021.

Under 2019 har det skett en del förändringar i hur några av vattendragen har bedömts. Det är nu bara ett vattendrag som tilldelats otillfredsställande ekologisk status jämfört med 3 stycken de senaste åren. Däremot har endast 6 stycken vattendrag tilldelats god ekologisk status jämfört med 10-14 stycken de senaste åren, se figur 31 och 32. Gemensamt för de ändrade bedömningarna är inte att vattendragen har blivit avsevärt bättre eller sämre utan att bedömningsmetoden har förändrats.

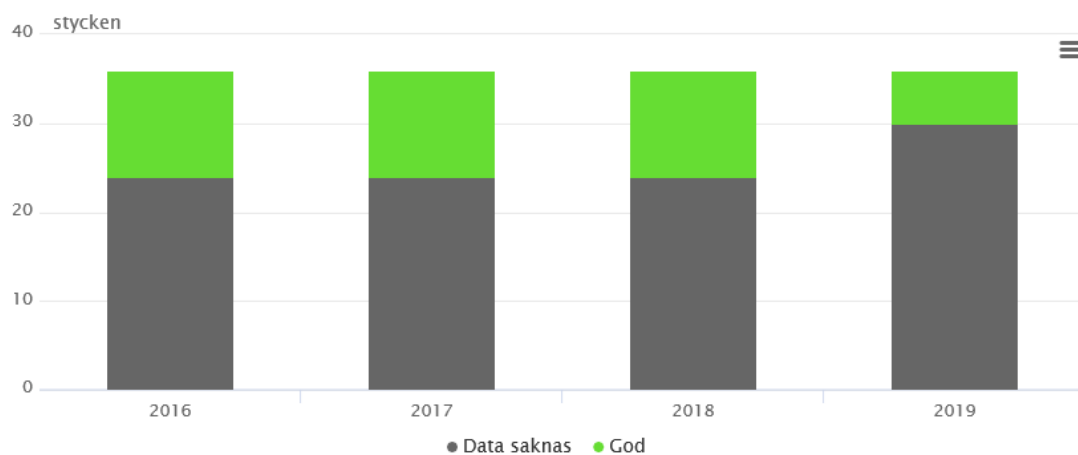
I princip ingen av Sveriges ytvattenförekomster har god kemisk status om man räknar halterna av kvicksilver. Bedömningarna av kemisk status har därför även gjorts för en del av ytvattenförekomsterna där kvicksilver inte är en parameter. Av Vaggeryds kommuns 36 ytvattenförekomster har 6 stycken bedömts ha God kemiska status. För resterande 30 ytvattenförekomster har ingen bedömning gjorts.

Ekologisk status för ytvattenförekomster

Figur 31. Diagrammet visar antalet ytvattenförekomster som har god ekologisk status (grön), måttlig ekologisk status (orange) och otillfredsställande ekologisk status (orange).

Kemisk status för ytvattenförekomster

Figur 32. Diagrammet visar antalet ytvattenförekomster som har god kemisk status (grön) samt antalet ytvattenförekomster som ej är bedömda (grå).

Miljömålet Grundvatten av god kvalitet

Dricksvattenförsörjningen ska vara säker och hållbar samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Koppling till Agenda 2030

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla synliggöra att vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och också en förutsättning för människans överlevnad. Mål 6 innebär bland annat att vi ska förbättra vattenkvaliteten och avloppsreningen. Vi behöver också effektivisera vattenanvändningen och vattenförsörjningen. Som kommun är VA-huvudman kan vi bidra genom att säkerställa att vårt vatten håller god kvalitet, att ha beredskap för nödlägen och ha en långsiktig plan för dricksvattenförsörjningen i kommunen.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Grundvatten av god kvalitet.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att förbättra statusen och skydda vattenkvaliteten, enligt vattendirektivet, så att alla grundvattenförekomster har god vattenstatus.
2. Målet är att säkerställa en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning i kommunen.

Detaljerat mål för kommunkoncernen

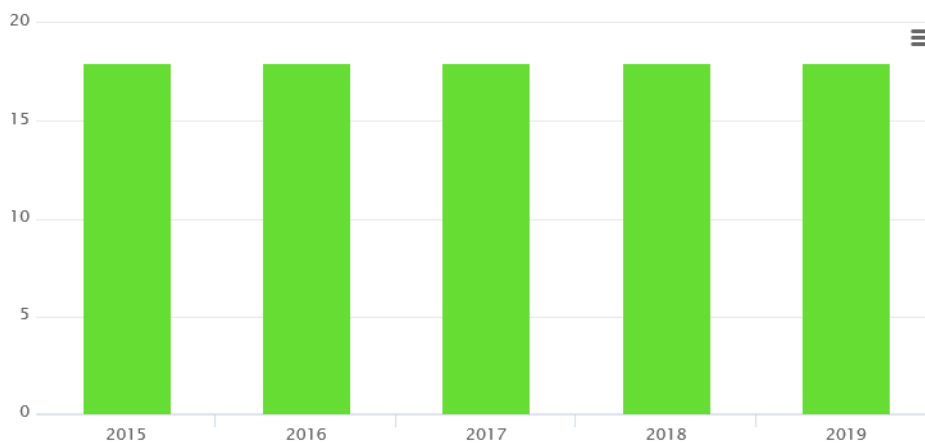
1. Vi ska verka för att alla allmänna vattentäkter ska ha vattenskyddsområden.

Statistik och nyckeltal - Grundvatten av god kvalitet

Grundvattenförekomsternas status

Målet är att förbättra statusen och skydda vattenkvaliteten, enligt vattendirektivet, så att alla grundvattenförekomster har god vattenstatus. Bedömningen av grundvattenstatusen görs nationellt av Vattenmyndigheten.

Grundvattenförekomsternas status

Figur 33. Diagrammet visar antalet grundvattenförekomster med god vattenstatus i Vaggeryds kommun.

Miljömålet Myllrande våtmarker

I syfte att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion bevaras skall vi inte tillåta torvtäkter för de mossar med höga natur- och/eller kulturvärden.

Koppling till Agenda 2030

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vi kan också skydda den biologiska mångfalden och dess naturliga livsmiljöer.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Myllrande våtmarker.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att bibehålla ekologisk och vattenhushållande funktion i våtmarkerna.

Detaljerat mål för det geografiska området

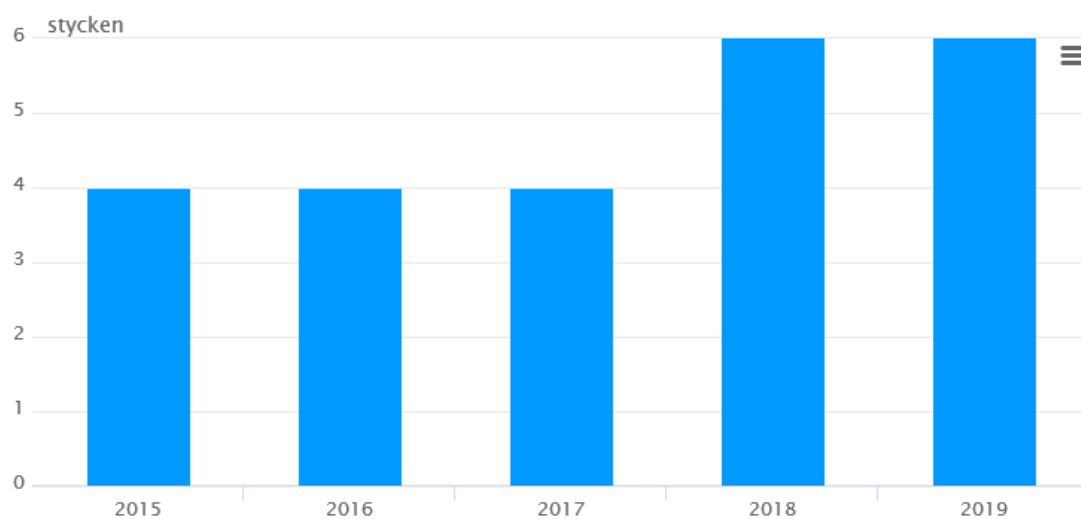
1. Vi ska inte tillåta torvtäkter för mossar med höga natur- och/eller kulturvärden (klass 1 och 2 i våtmarksinventeringen). För mossar i klass 3 och 4 ska täkt undvikas om den inverkar menligt på väsentliga motstående intressen.

Statistik och nyckeltal - Myllrande våtmarker

Våtmarker

Under 2019 har vi 6 stycken tillståndspliktiga torvtäkter i kommunen. Dock har inga mossar med VMI-klass 1 eller 2 exploaterats.

Antal torvmarker med tillstånd för torvbrytning

Figur 34. Diagrammet visar antalet torvtäkter med tillstånd för torvbrytning i Vaggeryds kommun.

Miljömålet Levande skogar

Andelen skyddad natur och certifierat skogsbruk ser till att värna om skogen och skogsmarkens biologiska produktion, biologisk mångfald samt kulturmiljö- och sociala värden.

Koppling till Agenda 2030

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion handlar om de naturresurser som finns och som vi människor behöver nyttja på ett hållbart sätt. Som kommun kan vi bidra genom att bidra till en hållbar förvaltning och användning av naturresurser. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbart nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vår egen skog behöver också brukas på ett hållbart sätt som gynnar och stärker den biologiska mångfalden.

Total målbedömning: 😞 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Levande skogar.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att öka skötseln av skogar så att den biologiska mångfalden bevaras och den biologiska produktionen skyddas samt att ibland och lämna skogen orörd.

Detaljerat mål för det geografiska området

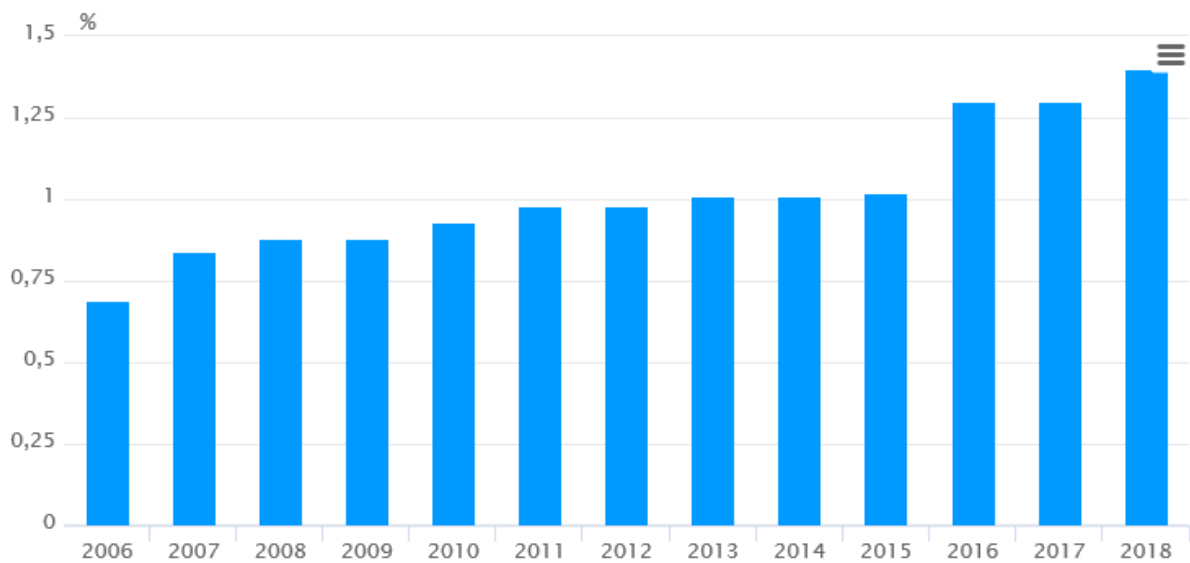
1. Vi ska i första hand sköta våra tätortsnära kommunägda skogar med avseende på rörligt friluftsliv genom ett hyggesfritt skogsbruk.
2. Vi ska öka andelen lövskog på kommunalt ägd skogsmark.

Statistik och nyckeltal - Levande skogar

Skyddad natur och certifierat skogsbruk

Under 2018 har andelen skyddad natur, d v s nationalpark, naturreservat eller biotopskyddsområde, ökat från 1,3 % av kommunens areal till 1,4%, figur 35. Statistik för 2019 saknas eftersom den släpps först i maj 2020. Den totala skyddade arealen uppgår nu till 1 189 ha. I kommunen finns nu totalt 10 naturreservat: Brokullen, Gärhovs storäng, Hatten, Lilla Kungsbacken, Lyngemadssjön, Tjurhults mosse, Mässeberg, Långö mosse och Svanasjön, Stensjökvarnskogen samt Östermoskogen som är vårt enda kommunala naturreservat.

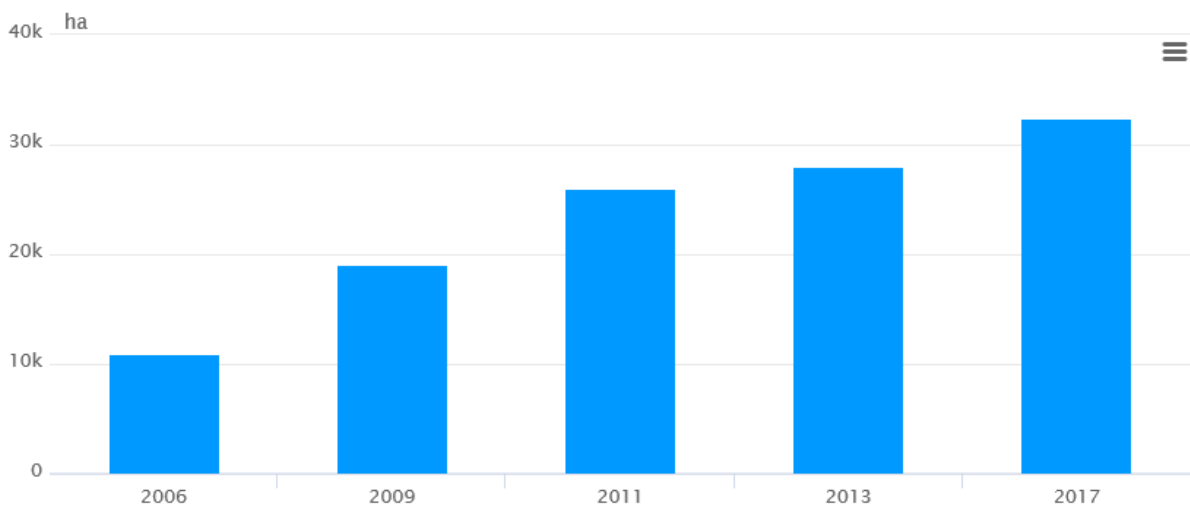
Andel skyddad natur

Figur 35. I diagrammet visas andelen skyddad natur i form av nationalparker, naturreservat, djur- och växtskyddsområden samt biotopskyddsområden i kommunen.

Andelen certifierat skogsbruk i kommunen enligt FCS (Forest Stewardship Council) har ökat sedan 2006, se figur 36. Data saknas för 2018 och 2019.

Antalet hektar certifierat skogsbruk i kommunen

Figur 36. I diagrammet visas antalet hektar certifierat skogsbruk i kommunen.

Miljömålet Ett rikt odlingslandskap

Skötseln av odlings- och betesmarker skall öka i syfte att förbättra deras naturvärden och samtidigt värna om biologisk- och livsmedelsproduktion samt den biologiska mångfalden och kulturmiljövärden.

Koppling till Agenda 2030

Mål 2 Ingen hunger innebär för oss i Sverige och Vaggeryds kommun att vi säkerställer att våra invånare har en tillräcklig och näringsrik mat. Vi behöver också främja ett hållbart jordbruk och stärka det lokalproducerade och öka självförsörjningsgraden. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten.

Total målbedömning: 😞 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Ett rikt jordbrukslandskap.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att öka skötseln av odlings- och betesmark så att naturvärdena ökar.

Detaljerat mål för det geografiska området

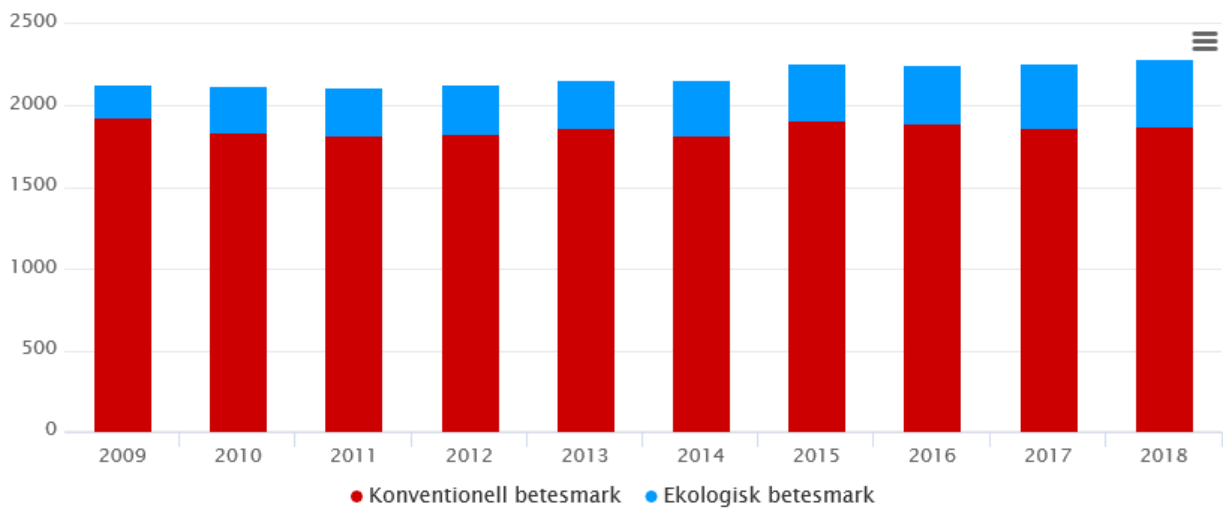
1. Vi ska sträva efter att de kommunalt ägda betesmarkerna sköts av betande djur.

Statistik och nyckeltal - Ett rikt odlingslandskap

Åker- och betesmark

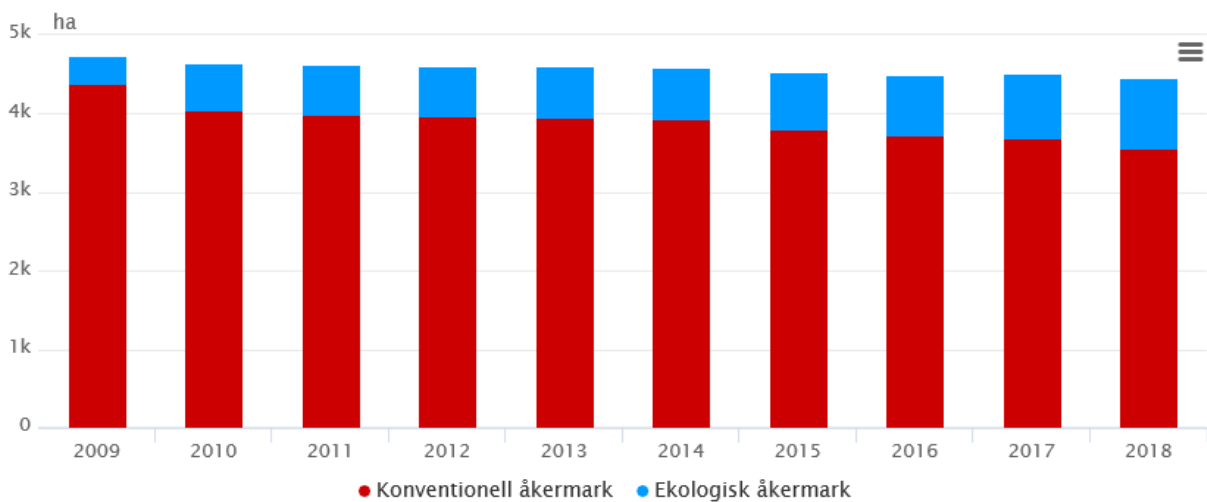
Data saknas i Jordbruksverkets statistikdatabas för 2019 gällande arealen åker- och betesmark. Trenden för den totala arealen betesmark är svagt positiv sedan 2009 där den ekologiska betesmarken är den som ökat, se figur 37. Den totala arealen åkermark minskar samtidigt som andelen ekologisk åkermark ökar, se figur 38.

Areal konventionell och ekologisk betesmark

Figur 37. Diagrammet visar arealen konventionell och ekologisk betesmark.

Areal konventionell och ekologisk åkermark

Figur 38. Diagrammet visar arealen konventionell och ekologisk åkermark.

Miljömålet Ett rikt växt- och djurliv

För att värna om arterna livsmiljöer och ekosystem är det viktigt att träd med miljö- och/eller kulturvärden skyddas och bevaras.

Koppling till Agenda 2030

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vi behöver också arbeta aktivt för att förhindra förekomsten av invasiva och främmande arter i våra land- och vattensystem.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att säkerställa livskraftiga bestånd och naturmiljöer samt att människor har tillgång till god natur- och kulturmiljö.

Detaljerat mål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Vi ska öka kunskapen om allemansrätten hos våra invånare.

Kommunen har en god levnadsmiljö

I följande avsnitt fokuserar vi på mål som berör kvalitén på vår fysiska levnadsmiljö, till exempel luftföroreningar, kemikalier i produkter och förorenade områden. De miljömål som berörs av Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö. I avsnittet berörs även levnadsmiljö i form av fysisk planering där vi tar hänsyn till de gröna värdena i samhällsplaneringen, till exempel ekosystemtjänster och grön infrastruktur.

Miljömålet Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Det är därför viktigt med återkommande kontroller av luften särskilt vid högtrafikerade områden och platser där människor vistas ofta och länge.

Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att förstå sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen. Som kommun kan vi bidra i arbetet med en friskare luft genom att minska våra transporter och planera vårt samhälle som bidrar till att minska antalet sjukdoms- och dödfall kopplat till luftföroreningar. Mål 11 Hållbara städer och samhällen innebär att vi behöver ha en hållbar planering och byggnation. Som kommun har vi ett särskilt ansvar att minska samhällets negativa miljöpåverkan genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Frisk luft.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är en bra luftkvalitet så att människors hälsa och miljön inte skadas.

Detaljerat mål för kommunkoncernen

1. Vi ska ha en systematisk och återkommande kontroll av miljökvalitetsnormerna och miljökvalitetsmålen för luft.⁵

⁵ Detta verifieras genom mätning, beräkning eller objektiv bedömning fr o m 2013. För målvärden se länken: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallat/Sveriges-miljomal/Miljokvalitetsmalen/Frisk-luft/Precisering-av-Frisk-luft/>

Statistik och nyckeltal - Frisk luft

Luftkvalité

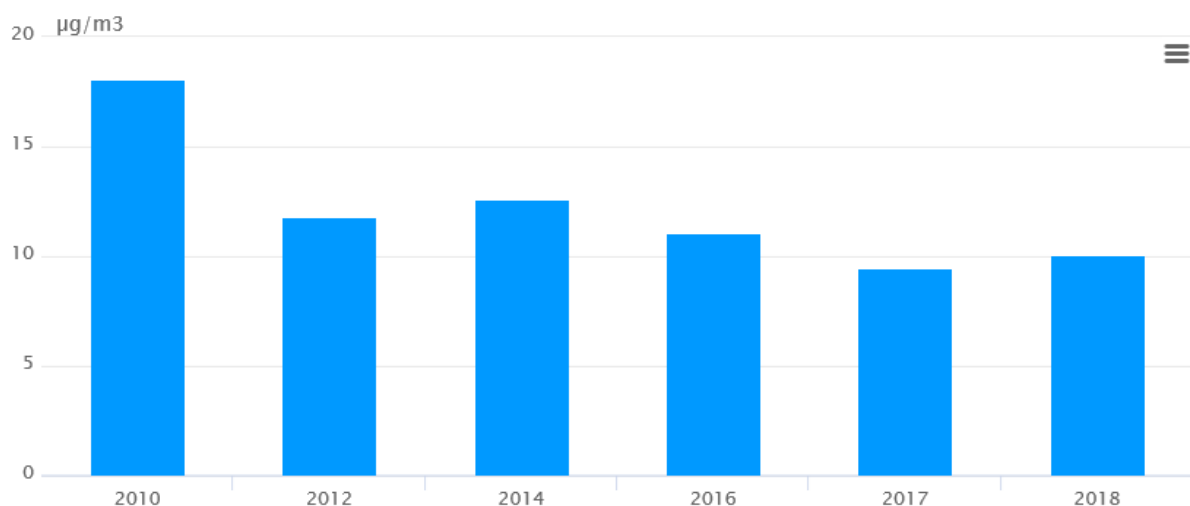
För att säkerställa att vi har en god luftkvalité i kommunen utförs årligen mätningar eller modelleringar av partikelhalter (PM10), halter av kvävedioxid (NO₂) samt halterna av bensen. Arbetet med luftkvalitén samordnas gemensamt av kommunerna i länet genom Jönköpings län luftvårdsförbund.

I Vaggeryds kommun görs mätningarna vid Hokvägen (vid Gärhovsvägen), Jönköpingsvägen vid Hjortsjöskolan, Jönköpingsvägen norr om Stödstorpsrondellen, Storgatan norr om rondellen vid Verkstadsgatan, Storgatan söder om rondellen vid Verkstadsgatan, Södra vägen söder om rondellen vid Ljungbergsgatan och vid Storgatan vid Fågelforsskolan.

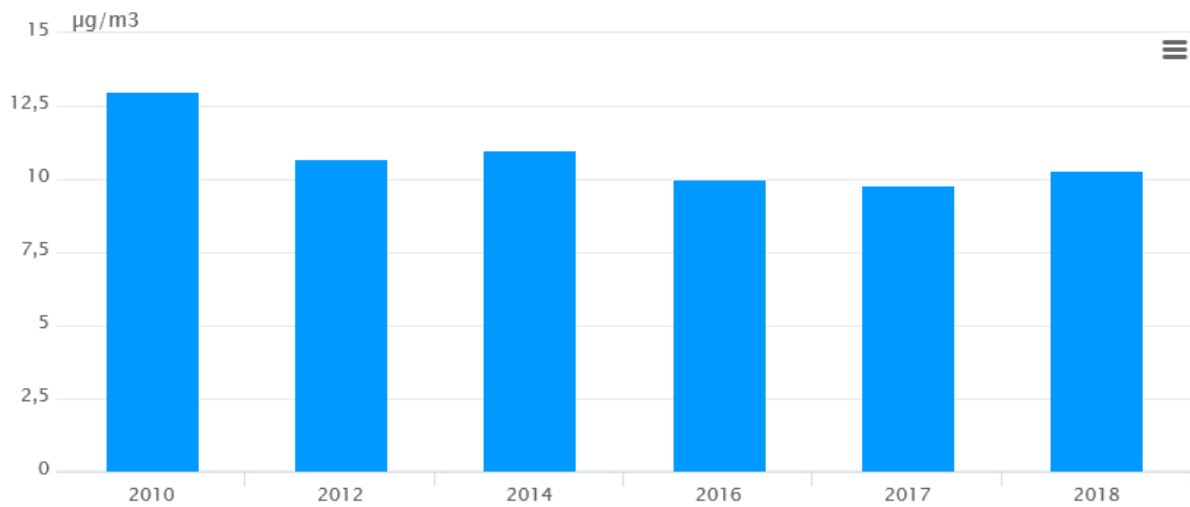
Halten partiklar får inte överstiga 15 mikrogram/m³ räknat som årsmedelvärde för att klara miljökvalitetsmålets precisering och 40 mikrogram/m³ för att klara miljökvalitetsnormen, se figur 39. Halten kvävedioxid får inte överstiga 20 mikrogram/m³ räknat som årsmedelvärde för att klara miljökvalitetsmålets precisering och 40 mikrogram/m³ för att klara miljökvalitetsnormen, se figur 40. Halten bensen får inte överstiga 1 mikrogram/m³ räknat som årsmedelvärde för att klara miljökvalitetsmålets precisering och 5 mikrogram/m³ för att klara miljökvalitetsnormen, se figur 41.

Resultaten från modellering och mätning av luftkvaliteten för 2019 ska under 2020 sammanställas i en utvärderingsrapport. Samverkansområdet för luftkvalitetskontroll som kommun ingår i ansvarar för detta och resultaten redovisas i Miljöredovisning 2020.

Halten av partiklar (PM10) i luften

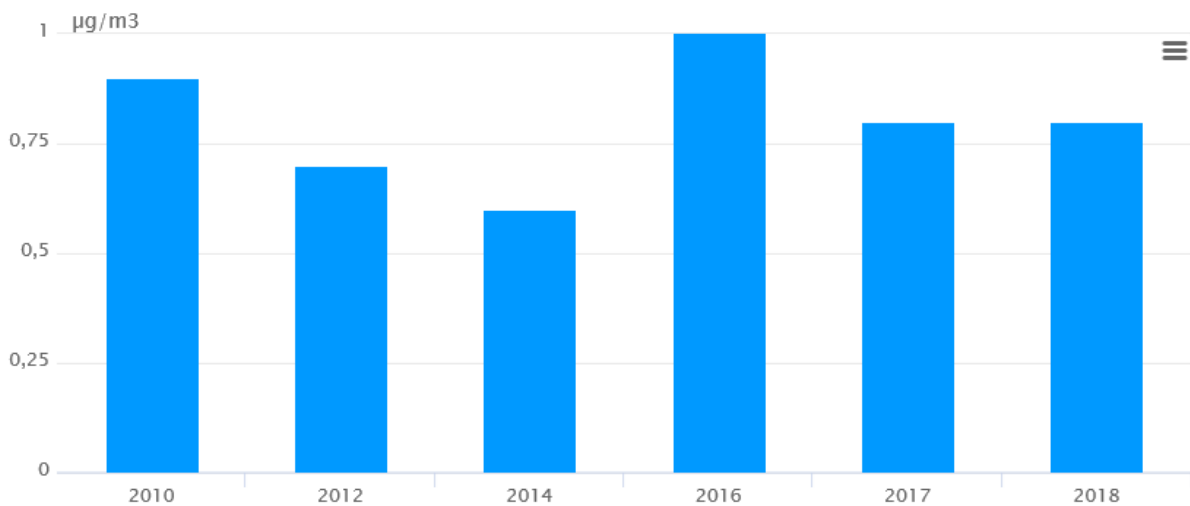

Figur 39. Diagrammet visar uppmätta eller modellerade halter av partiklar (PM10) i luften vid olika mätpunkter i Vaggeryds kommun.

Halten av kvävedioxid (NO₂) i luften

Figur 40. Diagrammet visar uppmätta eller modellerade halter av kvävedioxid (NO₂) i luften vid olika mätpunkter i Vaggeryds kommun.

Halter av bensen i luften

Figur 41. Diagrammet visar uppmätta eller modellerade halter av bensen i luften vid olika mätpunkter i Vaggeryds kommun.

Miljömålet Giftfri miljö

Ämnen som skapats i eller utvunnits av samhället skall inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden ifall de släpps ut i miljön. Användningen av gifter minska genom att ekologisk odling då inga bekämpningsmedel används.

Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att förstå sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen. Som kommun kan vi bidra i arbetet med att minska skadliga kemikalier i våra verksamheter, då kemikalieexponering på lång sikt kan ge allvarliga skador eller dödsfall. Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion handlar om att vi behöver säkerställa att vi nyttjar våra naturresurser på ett hållbart sätt. Som kommun kan vi bidra genom att ha en ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall men också genom att främja metoder för offentlig upphandling där kemikalieperspektivet stärks. Som kommun kan vi också bidra med att öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar där kemikalier är en viktig del. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vi behöver också arbeta aktivt för att förhindra förekomsten av invasiva och främmande arter i våra land- och vattenekosystem.

Total målbedömning: 😞 Det är osäkert om målet kommer att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Giftfri miljö.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

- ➡ 1. Målet är att begränsa påverkan på människors hälsa och miljön.
- ➡ 2. Målet är att minska förekomsten av miljögifter i barns vardag.

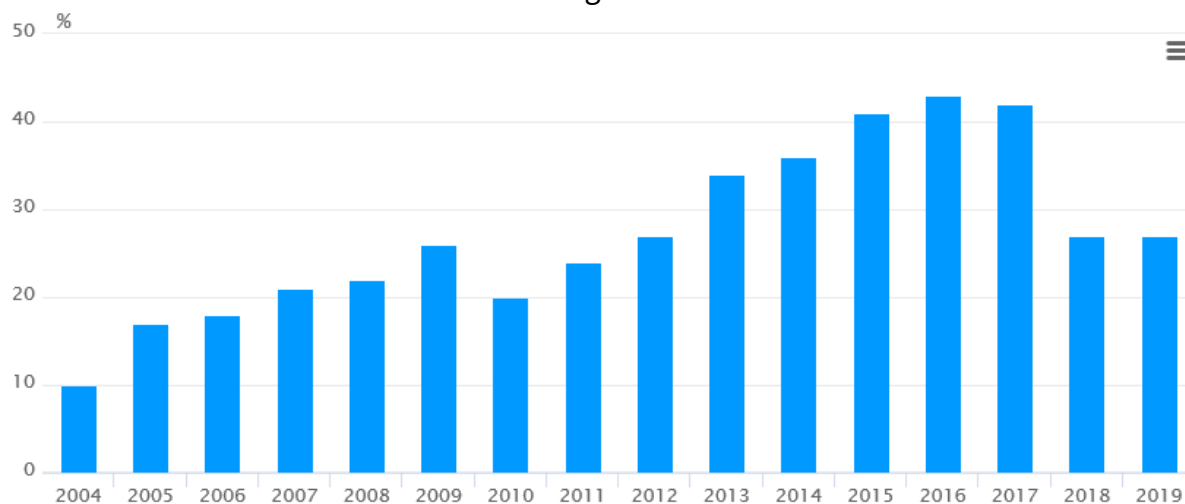
Detaljerade mål för kommunkoncernen

- ➡ 1. Målet är att sträva efter att andelen ekologisk mat i kostorganisationens livsmedelsbudget ska öka.
- ➡ 2. Vi ska ersätta de farligaste kemikalierna med mer miljöanpassade alternativ.
- ➡ 3. Vi ska ställa kemikaliekrav vid upphandling där så är möjligt
- ➡ 4. Kommunen ska sträva efter att servera närproducerad mat och servera råvaror utifrån säsong

Statistik och nyckeltal - Giftfri miljö

Ekologiska livsmedel och ekologisk betes- och åkermark

Andelen ekologiska livsmedel

Figur 42. I diagrammet visas andelen ekologiska livsmedel av livsmedelsbudgeten i barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningens verksamheter.

Kommunen har under 2018 och 2019 tagit ett helhetsgrepp kring hållbarhetsfrågan och ekologiska livsmedelsinköp blir en av många viktiga aspekter för hållbara måltider. Andelen ekologiska livsmedelsinköp var under 2019 på samma nivå som 2018 men är fortfarande betydligt lägre än toppnoteringarna på dryga 40 % under 2015-2017. Det långsiktiga målet är att servera 60 % ekologisk kost till år 2030, ett mål som Regeringen satt och som riktar sig till offentliga livsmedelsaktörer.

Miljömålet Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning, ett steg i detta har varit utfasningen av ozonpåverkande köldmedier.

Koppling till Agenda 2030

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna innebär att vi behöver minska våra koldioxidutsläpp för att kunna hålla oss inom 2-gradersmålet. Om vi inte klarar det så får det allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer. Som kommunen behöver vi se ut alla våra utsläpp, både från transporter och byggnader. Vi behöver också ett starkt samarbete med näringslivet för att tillsammans arbeta med frågan.

Total målbedömning: 😊 Målet är uppnått.

Detaljerat mål för kommunkoncernen

1. Vi ska säkerställa att kunskapen om ozonskiktet finns i vår verksamhet.

Miljömålet Säker strålmiljö

Strålningens skadliga effekter skall inte påverka människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Detta skall åtgärdas genom kontroller av radon samt tillgång till skugga i offentliga miljöer och skolgårdar.

Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att förstå sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen. Som kommun kan vi bidra i arbetet med att säkerställa att vi planerar våra fysiska miljöer så att det finns tillgång till skugga så att vi minskar risken för strålning. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vi behöver också arbeta aktivt för att förhindra förekomsten av invasiva och främmande arter i våra land- och vatten ekosystem.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Säker strålmiljö.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

1. Målet är att skydda invånarna mot skadliga effekter av solexponering och annan skadlig strålning.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

1. Vi ska år 2021 ha tillgång till skugga i offentliga miljöer och på skolgårdar.
2. Målet är att verka för att kommunala solarier ska avvecklas.

Grön handlingsplan

Målområdet grön handlingsplan omfattar ekosystemtjänster, grön infrastruktur, friluftsliv samt tätortsnära natur. Grön infrastruktur definieras som ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga

ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till människans välbefinnande. Det handlar om vanliga produkter som spannmål, kaffeböner och träråvara samt tjänster som att rena vatten, reglera klimat och pollinera växter. Vi människor får nyttan antingen direkt, som när växter producerar syre. Eller genom en insats, som när vi bedriver jordbruk som ger livsmedel.

Koppling till Agenda 2030

Mål 3 God hälsa och välbefinnande är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att förstå sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen. Som kommun kan vi bidra i arbetet med att skapa gröna miljöer för våra invånare som har en hälsofrämjande effekt att vistas i. Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla synliggöra att vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och också en förutsättning för människans överlevnad. Mål 6 innebär bland annat att vi ska ha en integrerad förvaltning av vattenresurser och ett gränsöverskridande arbete. Som kommun är det viktigt att vi deltar i sådant arbete och som kommun kan vi också bidra till att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem. Mål 11 Hållbara städer och samhällen innebär att vi behöver ha en hållbar planering och byggnation. Som kommun har vi ett särskilt ansvar att planera och skapa säkra och inkluderande grönområden för alla. Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion handlar om att vi behöver säkerställa att vi nyttjar våra naturresurser på ett hållbart sätt. Som kommun kan vi bidra genom att bidra till en hållbar förvaltning och användning av naturresurser. Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald innebär att vi behöver ha hållbara ekosystem och biologisk mångfald då det är grunden för vårt liv på jorden. Som kommun kan vi bidra genom att bevara, restaurera och säkerställa ett hållbar nyttjande av ekosystem både på land och i vatten. Vi behöver också arbeta aktivt för att förhindra förekomsten av invasiva och främmande arter i våra land- och vattenekosystem.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås. Bedömning baseras på en sammanslagning av målprognoserna för miljömålet Grön handlingsplan.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

-
-
1. Målet är att stärka och synliggöra de gröna värdena som grön infrastruktur och ekosystemtjänster i kommunen.
 2. Målet är att alla ska ha tillgång till tätortsnära friluftsområden.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

-
-
-
1. Vi ska beakta och värna alla skyddsvärda träd som finns inom kommunen i detaljplaneringen och vid byggnationer.
 2. Vi ska ha en kommunövergripande grönstrukturplan som stärker de gröna värdena i kommunen.
 3. Vi ska värna om våra tätortsnära kommunala marker som är värdefulla ur natur- eller friluftssynpunkt.

Det ska vara lätt att göra rätt

I Vaggeryds kommuns miljöarbete spelar anställda, invånare, näringsliv och föreningar en stor roll i hållbarhetsarbetet. Genom att skapa förutsättningar att göra rätt val i vardagen uppnår vi tillsammans en bättre miljö idag och en ljusare framtid för kommande generation. Vaggeryds kommun ska bli bättre på att kommunicera miljöarbetet, både externt och internt. Avsnittet berör kapitlen Kommunikation och beteendeförändring samt Verksamhetsutveckling.

Verksamhetsutveckling

Verksamheterna i kommunen skall utvecklas så att miljö- och hållbarhetsfrågor blir en naturlig del av arbetet.

Koppling till Agenda 2030

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion handlar om att vi ska nyttja våra naturresurser på ett hållbart sätt. Som kommun kan vi bland annat bidra med att minska mängden avfall markant och också ha en ansvarfull hantering av avfall. Vi kan också genom upphandlingen ställa olika hållbarhetskrav som säkerställer en hållbar produktion.

Total målbedömning: 😬 Det är osäkert om målet kommer att uppnås.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

- ➔ 1. Målet är att utveckla miljö- och hållbarhetsfrågorna till att vara en naturlig del av företagens och organisationers ledning och styrning.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

- ➔ 1. Vi ska arbeta för att förebygga avfallet i alla våra verksamheter och ha som mål att avfallsmängden ska minska med 10 % till år 2021 jämfört med 2017.
- ➔ 2. Vi ska minska användningen av engångsprodukter och ha som mål att minska förbrukningen med 10 % till år 2021 jämfört med 2017.
- ➔ 3. Vi ska minska användningen av engångsprodukter med fossilt ursprung och engångsmaterial i förnyelsebart material ska främjas.

Kommunikation och beteendeförändring

Både externa och interna aktiviteter med miljötema anordnas för att lyfta fram specifika ämnen samt påminna om det övergripande miljöarbetet för att så frön och engagera till ett mer hållbart och miljöinriktad levnadssätt.

Koppling till Agenda 2030

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion handlar om att vi ska nyttja våra naturresurser på ett hållbart sätt. Som kommun kan vi bland annat bidra med att minska matsvinnet i våra verksamheter. Vi kan också bidra till att öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar.

Total målbedömning: 😊 Målet ser ut att uppnås.

Inriktningsmål för det geografiska området Vaggeryds kommun

- 1. Målet är att öka både den generella kunskapen om miljö- och hållbarhetsfrågor samt den specifika ämneskompetensen.
- 2. Målet är att få till en beteendeförändring hos kommuninvånarna inom konsumtion och livsstil.
- 3. Målet är att våra kommuninvånare ska göra fler hållbara resor.

Detaljerat mål för kommunkoncernen

- 1. Vi ska minska matsvinnet i våra verksamheter med 20 % till 2021 jämfört med de mätningar som utförts under 2017 och 2018.
- 2. Vi ska nå ut med kommunens miljöarbete till allmänheten med fokus på målgruppen barn och unga.
- 3. Vi ska utföra informationskampanjer om hållbar konsumtion och livsstil inom målgrupperna skola, föreningar och företag.
- 4. Vi ska ta fram en digital, översiktlig och lättläst version av miljöprogrammet riktat till kommuninvånarna.

Åtgärdsuppföljning av det reviderade miljöprogrammet (2018-2021)

I april 2018 beslutade kommunfullmäktige om ett reviderat miljöprogram med nya mål. Under hösten 2018 beslutade alla nämnder och styrelser 78 åtgärder kopplade till målen. I det reviderade miljöprogrammet finns ett nytt kapitel "Grön handlingsplan" som berör bland annat grön infrastruktur, ekosystemtjänster och friluftslivet, frågor som tidigare inte funnits med i miljöprogrammet. Åtgärder följs upp två gånger per år, vid delårs- och årsredovisningen. Genomförandegraden för åtgärden bedöms som beslutad att genomföras (vit), påbörjad (gul), genomförd/genomförs kontinuerligt (grön), försenad (röd), beslutad men ej påbörjad enligt tidsplan (vit), inställd (kryss).

Målområde	Antal åtgärder	Bedömning
Kommunen ska vara klimatsmart och resurseffektiv		
Begränsad klimatpåverkan	6	
God bebyggd miljö	12	
Kommunen ska värna om våra naturtillgångar		
Bara naturlig försurning	1	
Ingen övergödning	3	
Levande sjöar och vattendrag	3	
Grundvatten av god kvalitet	2	
Myllrande våtmarker	2	
Levande skogar	3	
Ett rikt odlingslandskap	1	
Ett rikt växt- och djurliv	1	
Kommunen har en god levnadsmiljö		
God bebyggd miljö	3	
Grön handlingsplan	11	
Frisk luft	1	
Giftfri miljö	13	
Skyddande ozonskikt	-	
Säker strålmiljö	2	
Det ska vara lätt att göra rätt		
Verksamhetsutveckling	7	
Kommunikation och beteendeförändring	7	

Tabell 2. Tabellen visar antalet åtgärder per målområde samt den sammanlagda åtgärdsbedömningen för respektive målområde under 2019.

Kommunen ska vara klimatsmart och resurseffektiv

Området fokuserar på mål som berör minskade fossila utsläpp, kollektivtrafik, energieffektivisering och förnyelsebar energi. De miljömål som berörs är Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö.

Åtgärder - Begränsad klimatpåverkan

Åtgärdsstatus - Begränsad klimatpåverkan	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad 	-
Påbörjad 	4
Genomförd/genomförs kontinuerligt 	1
Försenad 	-
Inställd 	1

Öka andelen miljöanpassade fordon

Under 2018 har kommunkoncernens fordonshantering och utbytesplanerna kartlagts och granskats. De utbytesplaner som tagits fram visar att vi inte kommer att nå målet med 50 % fossilfria bilar och 75 % miljöbilar till 2020 med de resurser som finns i dagsläget.

Under 2019 har dock andelen miljöbilar och fossilfria bilar ökat till 43,5 % respektive 30,7 %.

Det är främst socialförvaltningens stora upphandling av elbilar som bidragit till att andelen fossilfria bilar och miljöbilar ha ökat. Andra förvaltningar som har bidragit är kommunledningskontorets bilpool som bytt en hybridbil till en elbil, arbetsmarknadsenheten har ytterligare en miljöbil, barn- och utbildningsförvaltningen har leasat två elbilar och VSBo har leasat ytterligare en elbil.

I takt med att vi ökar andelen miljöbilar och fossilfria fordon så fortsätter även kommunens totala fordonsinnehav att öka. Tyvärr har det inte enbart köpts in/leasats fossilfria eller miljöbilar under 2019. Orsaken till detta är att det är ett sämre utbud på fossilfria lätta lastbilar eller att priset är högt jämfört med ett fordon som är drivet med diesel eller bensin. En annan orsak är att det saknas styrning och kontroll kring vilka fordon som köps in/leasas i våra verksamheter.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

Utredda utökning av den kommunala bilpoolen

Utredningen har påbörjats i den rapport om kommunens fordonshantering som tagits fram av kommunens hållbarhetsstrategi. Utredningen pekar på hur vi kan effektivisera användandet av våra fordon. Under 2019 har det inte skett något konkret arbete med att utöka bilpoolen, vare sig med fler bilar eller fler platser. Arbetet är svårt att utföra utan att ha en person som samordnar våra fordon och fordonshanteringen i kommunen.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

☒ *Utreda frågan om diversifierad milersättning*

Vaggeryds kommun har ett bilersättningsavtal som reglerar bestämmelser om ersättning vid användandet av egen bil i arbetet (BIA). Avtalet är en central överenskommelse som Sveriges kommuner och landsting tagit med arbetsgivarorganisationen PACTA. I avtalet regleras km-ersättning och parkering. Det är svårt för kommunen att göra ett eget avtal kring dessa frågor. Åtgärden bedöms som inställd.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

☐ *Utbyggnadsstrategi av laddinfrastrukturen för elbilar*

En arbetsgrupp bestående av kommunens miljöstrateg och fastighetschef samt marknadschef, elverkschef och VD för VEAB har tillsammans med berörda förvaltningar (de som införfärfat elbilar) sett över behovet av laddinfrastruktur i kommunen. Fokus under 2018-2019 har varit att tillgodose kommunens interna behov av laddplatser för elbilar.

Under 2018-2019 har VEAB/kommunen satt upp laddplatser på alla de kommunala arbetsplatser som uttryckt ett behov och som kan påvisa laddning av elfordon. Ytterligare etableringar kan bli aktuella till exempel vid Mejeriet och Fenix men i stort sett så täcks kommunens behov av laddstolpar för flera år framöver. Uppdraget om att ta fram en laddinfrastrukturplan redovisades för kommunstyrelsens arbetsutskott i december 2019 (KS 2018/041).

Laddplatser finns vid följande arbetsplatser: 6 laddplatser vid Skillingehus framsida och 10 laddplatser vid baksidan, 2 laddplatser vid Bullerbyn förskola, 4 laddplatser vid Furugårdens äldreboende, 2 laddplatser vid Arbetsmarknadsenheten, 6 laddplatser vid Hemtjänsten i Vaggeryd, 4 laddplatser vid Jupiter boendestöd, 4 laddplatser vid Sörgårdens äldreboende, 4 laddplatser vid VEAB:s kontor, 2 laddplatser vid Åvikens förskola. Därutöver har vi 4 publika (kommunala) laddplatser vid Hemköps parkering i Skillingaryd och Östergatan i Vaggeryd.

Bidrag har erhållits från Klimatklivet för samtliga laddplatser förutom Bullerbyn och Åvikens förskola. Uppdraget om att ta fram en laddinfrastrukturplan redovisades för KSAU i december 2019 (KS 2018/041).

Ansvar: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, VEAB

☐ *Resvaneanalys*

Vaggeryds kommun deltar i projektet Hela RESAN som drivs av Energikontoret Norra Småland. I Hela RESAN ingår att kommunen får göra en avancerad resvaneanalys som baseras på en resvaneenkät hos anställda samt insamling av statistik kring våra fordon och resor.

En arbetsgrupp i kommunen har tillsammans med konsulter från projektet Hela RESAN analyserat resultatet från resvaneenkäten och tagit fram en handlingsplan för de åtgärder som kommunen ska arbeta med under 2019-2020.

Under 2019 har kommunen bland annat beslutat att erbjuda anställda möjlighet att ladda sin privata elbil på kommunens laddstolpar vid våra arbetsplatser. Arbetet med andra åtgärder i handlingsplanen har påbörjats men inga konkreta förslag har tagits fram under 2019.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden och Tekniska nämnden

☐ *Verka för att en biogasmack etableras i kommunen*

Under 2018 skrev Vaggeryds kommun på "Överenskommelse kring biogas i Jönköpings län". Överenskommelsen innebär bland annat att kommunen ska övergå till biogasfordon när ett tankställe för biogas finns etablerat i kommunen.

Vaggeryds kommun gick även med i projektet "FASTR - snabbare omställning till fossilfria transporter i Jönköpings län" som syftar till att både stad och land i Jönköpings län ska ha tillgång till en mångfald av förnybara och icke fossila drivmedel- och laddningsalternativ. FASTR ska bidra till att ge samhället förutsättningar att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och med ambitionen att bli ett plusenergilän till 2050.

Under 2019 har representanter från kommunen deltagit i olika aktiviteter och nätverk som anordnats av projektet FASTR, bland annat upphandlingsnätverk med fokus på biogas. Under hösten har även kontakter förts med intressenter för etablering av ett tankställe för biogas i kommunen.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Åtgärder - God bebyggd miljö

Åtgärdsstatus - God bebyggd miljö	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☐	5
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☐	6
Försenad ☐	1

☐ *Anslutning av industri till fjärrvärmenätet*

Under 2019 har dialogen om att ansluta industrier till fjärrvärmenätet fortsatt. Flera industrier och större fastigheter har visat intresse. Med dessa pågår fördjupad diskussion med målet att hitta lösning att kunna ansluta fjärrvärme inom närmaste åren.

Ansvar: VEAB

☐ *Belysning*

Utbyte av belysning sker kontinuerligt med hänsyn till ålder och skadegörelse. Vid utbyte av belysning väljs LED-lampor. Under 2019 har vi bytt belysning i följande fastigheter på delar av Furugården, delar av korridoren på Sörgården, utebelysning vid Skillingehus samt 10 kontor på Skillingehus, i bowlinghallen, Hjortsjöskolans övningsbyggnad och storkök samt högstadiebyggnad, Fågelfors högstadiebyggnad och hemkunskap, Sörgårdsskolan matsal samt Stjärnfabriken.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ Energi och drift

Fortskridande driftoptimeringar vad gäller användningstider i kommunens lokaler. Dessa skall om möjligt synkroniseras mot till exempel schema i barn- och utbildningsförvaltningens lokaler. Fastighetsenheten har under 2019 utfört följande:

- Byte av ventilationsaggregat och pumpar, ventiler samt styrsystem vid Hjortsjöskolan högstadium övningsbyggnad och matsal.
- Byte av ventilationsaggregat samt styrsystem vid Fågelforsskolan högstadium och hemkunskap.
- Byte av ventilationsaggregat vid Sörgårdsskolans gymnastik.
- Byte av ventilationsaggregat och rumsgivare vid Fenix Kunskapscentrum
- Nytt ventilationsaggregat vid Furugårdens kök.

Obligatorisk ventilationskontroll utförs enligt årsintervall i VSBo:s fastigheter. De brister som upptäcks åtgärdas snarast möjligt. Energiförbrukningen läses av och följs upp varje månad.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

■ Hänsyn till energi-, miljö- och kemikaliekraV vid byggnation

Vid upphandling ställs miljökrav för nybyggnation motsvarande kravnivåer inom det svenska certifieringssystemet Miljöbyggnad. Inom miljöbyggnad finns det kategorierna energi, inomhusmiljö och kemikalier samt tre olika kravnivåer brons, silver och guld. Brons innebär att man klarar lagar och myndighetskrav. Guld och silver innebär att man överträffar de kraven. Vid nybyggnationer ställs krav enligt nivå silver för energi.

Vid nybyggnationer ställs även energikrav enligt Kommuninvests krav för gröna lån. Det innebär bland annat att projektet måste främja övergången till ett klimattåligt samhälle med låga utsläpp och ha mindre energianvändning än vad som krävs enligt gällande byggregler. Under 2019 har vi bland annat byggt solceller samt anslutit fastigheter till fjärrvärme och bergvärme.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

■ Energieffektivisering tekniska kontoret

Under 2019 har ca 2 750 armaturer för gatubelysningen bytts ut till LED-lampor i Skillingaryds samhälles västra del. Det är svårt att beräkna energibesparingen för bytet till LED-lampor eftersom det beror på att effekten varierar mellan olika gator och olika armaturer. En uppskattning av tekniska kontoret är att energibesparingen är ca 45 W/armatur.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ Fortsatta fönsterbyten

Under 2019 gjordes fönsterbyten på Slätten 5 i Skillingaryd. Detta innebär att 28 stycken lägenheter har fått nya fönster. Vid tidigare fönsterbyten minskade energiförbrukningen med ca 18-20 MWh på ett år när fönster byttes på 26 lägenheter och en lokal. Det kan ge en fingervisning om den energibesparande effekten av fönsterbyten, även om andra faktorer så som milda vintrar också har en effekt.

Ansvar: VSBo

■ *Fossilbränslefria värmekällor*

Under 2018 har fastigheten "Skillingarydssalvan" köpts in som värmdes upp med oljepanna. Nu är oljepannan urkopplad och uppvärmning sker med direktverkande el i väntan på inkoppling av fjärrvärme våren 2020.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ *Minimera elanvändningen vid uppvärmning*

Under 2019 har en fjärrvärmeanslutning beställts vid Stjärnfabriken som kommer att färdigställas under 2020. I övrigt finns det inte många fastigheter som värms upp med direktverkande el, utan det är bara två paviljonger med tidsbegränsat bygglov samt en villa som är rivningsfärdig.

Ansvar: Tekniska nämnden, VSBo, VEAB

■ *Producera förnyelsebar energi i form av solenergi*

Under 2019 har solceller satts upp på Åvikens förskola och Bullerbyns förskola. Upphandling av solceller är klar och solceller beställda vid Brandstationen i Vaggeryd, Fenix, Mejeriet och Slättens förskola. Dessa kommer att sättas upp under 2020.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

■ *Reglera temperaturen i bassängerna i Vaggeryds simhall*

Under 2019 har inga beslut eller åtgärder genomförts kopplat till åtgärden. Det är tveksamt om en renovering kommer att ske innan 2022 då inga politiska beslut har fattats. Kontakt har tagits med ett konsultföretag som kan tillhandahålla arkitektur, tekniklösningar, sakkunnighet, verksamhetsutveckling och projektledning för en ombyggnation.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kultur- och fritidsnämnden

■ *Ny belysning till elljusspåret i Vaggeryd*

Ny belysning sattes upp under 2019.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

■ *Upprätta en energieffektiviseringsplan för Movalla & Vaggeryd*

En energideklaration är genomförd på Movalla och Vaggeryds IP med innehållande förslag som ska genomföras.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

Kommunen värnar om våra naturtillgångar

Området fokuserar på mål som berör de ekologiska värdena och naturtillgångarna, både på land och i akvatiska miljöer. De miljömål som berörs är Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt djur- och växtliv och Ett rikt odlingslandskap.

Åtgärder - Bara naturlig försurning

Åtgärdsstatus - Bara naturlig försurning	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☐	-
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☒	1
Försenad ☐	-

Kalkning och kalkeffektuppföljning

Kalkning genomförs årligen i de sjöar och våtmarker som är drabbade av försurning. Både antalet sjöar och våtmarker samt mängden kalk har minskat vilket innebär att vattnet sakta återhämtar sig.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Åtgärder - Ingen övergödning

Åtgärdsstatus - Ingen övergödning	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☐	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☒	2
Försenad ☐	-

Förvaltningsövergripande VA-plan

Det finns en VA-plan för de allmänna verksamhetsområdena men en förvaltningsövergripande VA-plan saknas. I den förvaltningsövergripande VA-planen ska följande delar ingå; utbyggnadsplan, dagvattenstrategi, ledningsförnyelse/underhåll, vattenförsörjningsplan och saneringsplan.

En förvaltningsövergripande dagvattenstrategi del 1 och 2 beslutades i Kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen under 2019. Dagvattenstrategin kommer att användas som underlag i detalj- och översiktsplaneringen. Dagvattenstrategin ger också stöd och vägledning vid utformning av dagvattenanläggningar.

Det saknas en utbyggnadsplan och en vattenförsörjningsplan. Det finns delvis en ledningsförnyelseplan och delvis en saneringsplan för ovidkommande vatten.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden och Miljö- och byggnämnden

 Inventera och åtgärda enskilda avlopp

Under 2019 har 114 inventeringar av enskilda avlopp gjorts. Av de inventerade avloppen har 14 ansökningar om ändrat eller nytt avlopp inkommit till kommunen och 2 avlopp har hunnit åtgärdats under 2019.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

 Tillsyn för att minska mängden in- och utläckage

Vid inspektioner så ställs krav för att minska mängden inläckage av ovidkommande vatten till avloppsreningsverk samt för att undvika bräddning. Tekniska som är verksamhetsutövare har jobbat med filmning och tätning för att få ner inläckage i Hagafors, Svenarum, Hok och Bondstorp.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Åtgärder - Levande sjöar och vattendrag

Åtgärdsstatus - Levande sjöar och vattendrag	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad 	-
Påbörjad 	3
Genomförd/genomförs kontinuerligt 	-
Försenad 	-

 Hänsyn till biologisk mångfald i VA-planen

Under 2019 färdigställdes dagvattenstrategi Del 1 och Del 2. I dagvattenstrategin finns avsnitt om klimatanpassning och biologisk mångfald. I dagvattenstrategin finns mål och strategier formulerade men inte konkreta åtgärder.

Under 2019 renoverades 630 meter ledning i arbetet mot ovidkommande vatten vilket är ett led i arbetet med klimatanpassningsåtgärder mot översvämningsrisken.

Ansvar: Tekniska nämnden

 Långsiktig skydd för dricksvattenförsörjningen

a) Det finns 3 stycken enskilda vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller producerar mer än 10 m³/dygn inom kommunen. Ingen av dessa har någon form av skydd men arbete pågår med detta.

b) Kommunen har inga befintliga vattenskyddsområden som inrättades före miljöbalkens ikraftträdande.

c) Kommunen har inte tillsyn över några allmänna eller enskilda vattenskyddsområden. Det finns principförslag för inrättande av VSO till Åker och Bondstorp. Ligger som vilande i dagsläget.

d) Den nuvarande översiktsplanen tar inte hänsyn till den regionala vattenförsörjningsplanen. Kommande översiktsplan kommer att ta den hänsynen.

e) Det finns i dagsläget två tillståndspliktiga vattentäkter som har tillstånd för uttag.

I övrigt pågår arbete med att leta reservvattentäkter. Arbetet med att sammanställa en vattenförsörjningsplan enligt VA-plan är påbörjat.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden och Miljö- och byggnämnden

Vattennära mötesplatser Lagan

Under 2019 har arbetet med att färdigställa Vattennära mötesplatser vid Södra Park, Strömfallet fortsatt. Inom området har ängsväxter och fruktbärande buskage och träd planterats. Det finns även lågor och en mulmholk på platsen. En invigning av Strömfallet skedde under 2019 och platsen är välbesökt.

Entréskyltar har placerats på fyra platser i Skillingaryd och Vaggeryd vid Lagan för att pedagogiskt lyfta fram ekosystemtjänster och dess värde och betydelse för människa i samspel med natur. På mötesplatsen finns lek- och träningsredskap som ökar friluftsliv och främjar hälsa.

Ansvar: Tekniska nämnden

Åtgärder – Grundvatten av god kvalitet

Åtgärdsstatus – Grundvatten av god kvalitet	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad 	-
Påbörjad 	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt 	-
Försenad 	1

Information till fastighetsägare med enskilt dricksvatten

Information finns på hemsidan och uppdateras kontinuerligt. Ett utskick till fastighetsägare gjordes 2015.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Tillgängliggörande av analysresultat

Länsstyrelsen ska göra en översyn av vilken typ av analysdata, i vilken format data ska samlas in och på vilket sätt som andra (t ex kommuner, Trafikverket och SGU) samlar in data. Länsstyrelsen ska även ta fram ett informationsmaterial om vikten att rapportera in analysresultat samt i vilket format data ska rapporteras. Inget av detta är förmedlat till kommunen.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden och Tekniska nämnden

Åtgärder - Myllrande våtmarker

Åtgärdsstatus - Myllrande våtmarker		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☒	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☒	1
Försenad	☒	-

Guidning på våtmark eller annan naturtyp

Kommunen anordnade tillsammans med ideella föreningar i LONA-projektet "Fågelforsleden - Natur- och kultur längs med Lagan" en sommarvandring. Vandringen hölls den 13 juni och gick längs med delar av leden längs med Lagan, vid Fågelforsdammen.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Restaurera och informera om bidrag

I augusti 2018 hölls ett informationsmöte angående hur markägare och organisationer kan söka bidrag för våtmarksrestaurering. Informationsmötet lockade både markägare och föreningar och Länsstyrelsens våtmarkssamordnare var inbjuden för att tillsammans med miljöstrategen hålla i informationsmötet. Informationsträffen resulterade i att en av deltagarna sökte och beviljades bidrag.

I december 2018 lämnades en bidragsansökan in för LONA-medel för att restaurera våtmarkerna vid Skillingaryds dämme. Ansökan är ett samarbetsprojekt mellan kommunen och Skillingaryd/Vaggeryds ornitologiska förening. Beskedet om vi beviljats bidrag kom i oktober 2019 då arbete med att restaurera området sattes igång direkt.

Projektet att restaurera Linnarbäcken bedöms vara betydligt mer kostsamt än att restaurera Linnarbäcken. Det är inte möjligt att söka bidrag för att restaurera Linnarbäcken om inte kommunen går in med någon egen ekonomisk finansiering. Politiken har inte avsatt några medel för detta under 2019 eller 2020.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Åtgärder - Levande skogar

Åtgärdsstatus - Levande skogar		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☒	3
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☒	-
Försenad	☒	-

 Skötsel av tätortsnära skogar

Arbete med att se över vilka skogar som berörs av åtgärden har påbörjats.

Ansvar: Tekniska nämnden

 Frihuggning av skyddsvärda träd

Under 2019 har kommunledningskontoret i samarbete med Tekniska kontoret lämnat in en ansökan om LONA-bidrag för att kommunicera skyddsvärda träd samt utföra frihuggning av skyddsvärda träd. Vid tillfället för miljöredovisningen har inget beslut om bidrag meddelats.

Ansvar: Tekniska nämnden

 Synliggöra och kommunicera skyddsvärda träd

I december 2019 lämnades en bidragsansökan in för LONA-medel. Ansökan innebar att kommunicera och synliggöra ett 100-tal skyddsvärda träd i kommunen genom beständiga informationsskyltar. Ansökan innebar även samarbete med förskolor för att ge en ökad förståelse för träd och trädens betydelse. Ansökan innehöll även en del om att vi ska frihugga skyddsvärda träd på kommunal mark.

Projektet är ett förvaltningsövergripande projekt mellan kommunledningskontoret och tekniska kontoret där även barn- och utbildningsförvaltningen blir delaktiga som en aktör i förskolan.

Vid tidpunkten för miljöredovisningen har vi inte fått besked om vi beviljats bidrag eller ej.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen

Åtgärder - Ett rikt odlingslandskap

Åtgärdsstatus - Ett rikt odlingslandskap		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☒	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☒	-
Försenad	☒	-

 Kommunalt ägda betesmarker

Underlag över kommunal mark som är betesmark eller åkermark har tagits fram. Vilka marker som är utarrenderade eller inte finns än så länge inte framtaget.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Åtgärder - Ett rikt och växt- och djurliv

Åtgärdsstatus - Ett rikt växt- och djurliv	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☒	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☒	-
Försenad ☒	-

Öka kunskapen om allemansrätten

Information om allemansrätten finns på Vaggeryds kommuns hemsida. I samband med projektet Vattennära mötesplatser kommer det att finnas information om allemansrätten på skyltar för de olika platserna. I augusti 2019 lyfte kommunen information om allemansrätten i Miljötips augusti som publiceras på kommunens hemsida och sociala medier. I miljötipset lyftes det även fram en app, "Skogsmulle och naturboken" som är framtagen av Friluftsrådet och riktar sig till barn i åldern 4-6 år, med syftet att öka kunskapen om allemansrätten.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen och Kultur- och fritidsnämnden

Kommunen har en god levnadsmiljö

I följande avsnitt fokuserar vi på mål som berör kvalitén på vår fysiska levnadsmiljö, till exempel luftföroreningar, kemikalier i produkter och förorenade områden. De miljömål som berörs av Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö. I avsnittet berörs även levnadsmiljö i form av fysisk planering där vi tar hänsyn till de gröna värdena i samhällsplaneringen, till exempel ekosystemtjänster och grön infrastruktur.

Åtgärder - God bebyggd miljö

Åtgärdsstatus - God bebyggd miljö		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☐	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☐	1
Försenad	☐	1

Kommunala kulturmiljöunderlag och kulturmiljöprogram

Åtgärden har inte redovisats av kultur- och fritidsnämnden för 2019. Arbeta med åtgärden har inte påbörjats under 2018.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

Rutin för arbetet med planbesked

Under 2018 har en blankett för planbesked och en checklista tagits fram i samarbete med Länsstyrelsen. Planarkitekterna har vid arbetet med nya detaljplaner påbörjat en ny rutin med uppstartsmöten där blanketten och checklistan går igenom med berörda tjänstemän. Åtgärden är genomförd.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Utveckla och främja cykeltrafiken i kommunen

Under året har det byggts ca 800 meter cykelväg.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen

Åtgärder - Grön handlingsplan

Åtgärdsstatus - Grön handlingsplan		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	1
Påbörjad	☐	9
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☐	1
Försenad	☐	-

■ *Teckna naturvårdsavtal för Grönelund och Friluftsgården*

Under 2018 har arbetet med att utreda frågan om att skydda områdena Grönelund, Friluftsgården och Bäckalyckan. KSAU beslutade 2018-01-24 (KS 2018/016) att Bäckalyckan ska skyddas genom att fortsatt finnas med i kommunens grönplan och översiktsplan som ett område som ska bevaras samt att Friluftsgården och Grönelund ska skyddas genom naturvårdsavtal.

Ärendet har varit uppe hos kommunstyrelsens presidium för riktlinjer för det fortsatta arbetet. Under 2019 har det inte skett någon återkoppling till tjänstemännen och något arbete i ärendet har inte utförts.

Ansvar: Kommunstyrelsen

■ *Använda framtagna kunskapsunderlag som prioriteringsunderlag*

Under hösten 2018 har tjänstemän från kommunen deltagit på en workshop i ämnet som anordnats av Länsstyrelsen. De kartsnitt som Länsstyrelsen gick igenom var bland annat LEIF (Levande ekosystem i framtiden), Lövsuccé, värdeindex och kartläggning av socialt viktiga områden. Några av dessa lager samt många fler lager från Länsstyrelsens GIS-databas har använts och bearbetats i kommunens grönstrukturplan under 2019. När grönstrukturplanen är godkänd som planeringsunderlag kommer kunskapsunderlaget att börja användas fullt ut och åtgärden kan räknas som genomförd kontinuerligt.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen

■ *Ekosystemtjänster för kommunala bolag*

VSBo har lagt gröna tak på komplementbyggnader vid nybyggnation och månar om en grön yttre miljö med hänsyn till tillgänglighet och solskydd. VSBo möjliggör för odling i kolonilotter och månar om den yttre miljön även i det befintliga beståndet.

Ansvar: VSBo och Kommunstyrelsen

■ *Hänsyn till skyddsvärda träd*

I och med kommunens grönstrukturplan tas ett helhetsgrepp kring hur vi tar hänsyn till de gröna värdena i samhällsplaneringen. Hänsynen till skyddsvärda träd är en del i detta och ett nytt strukturerat arbetssätt för att bedöma värdet av och ta hänsyn till de skyddsvärda träden har påbörjats genom det så kallade ESTER-verktyget (Ekosystemtjänsteffektträkning) från Boverket. Under 2019 har förekomsten av skyddsvärda träd redovisats i 1 av 6 underlag för planbesked. Under 2020 kommer skyddsvärda träd vara en del av underlagen för planbesked oavsett om det finns skyddsvärda träd eller inte.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

■ *Insatser för grönstrukturen*

Under 2019 har två vattennära mötesplatser, Åhult vid Fågelforsdammen och Strömfallet vid Södra Park färdigställt. Vid Åhult har röjningsarbete på land och i strandkanten genomförts. Badmöjligheterna har förbättrats och en grillplats och picknickplats har iordningställt. Vid Åhult har även en smålandsgårdsgård satts upp vilket stärker områdets kulturvärde.

Vid Strömfallet har en aktivitetsplats anlagts med både träningsredskap och lekutrustning. Området har röjts upp, stigar har anlagts och ängsblommor och kryddor har planterats.

Genomförandet har fått positiv respons från kommuninvånare och bidragit till att gynna den tätortsnära miljön. Arbetet med att iordningställa Strömfallet var ett av de tre finalistbidragen i kommunens interna tävling Bra miljöinsats.

Ansvar: Tekniska nämnden, VSBo och Kommunstyrelsen

■ *Inventera vandringshinder i det kommunala vägnätet*

I december 2019 hölls en utbildning i inventeringsmetodiken för vandringshinder i kommunala vägpassager av länsstyrelsen. Representanter från Vaggeryds kommun deltog vid utbildningen och planen är att de potentiella vandringshindren ska inventeras under 2020.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ *Ta fram en grönstrukturplan*

Arbetet med Grönstrukturplanen pågår och merparten av underlagsrapporterna är klara eller nästan klara. Under våren 2019 inleds slutarbetet med det sammanfattande huvuddokumentet där förslag på åtgärder baserade på rapporternas analys redovisas.

Ansvar: Kommunstyrelsen

□ *Tillgängliggör friluftsliv och friluftsområden för fler*

Arbetet med åtgärden har inte påbörjats under 2019. Länsstyrelsen har tagit fram en Strategi för tillgänglighet i skyddade områden som kommunen har svarat på som remiss. Arbetet med att kartlägga områden och ta fram en handlingsplan kommer förhoppningsvis påbörjas under 2020.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kultur- och fritidsnämnden

■ *Utbildning om planering och skötsel av kommunens marker*

I december 2019 sattes en projektplan för arbetet upp och en ansökan om LONA-bidrag för utförandet lämnades in. Tanken är att personal från tekniska kontoret som arbetar med skötsel av våra marker ska bjudas in till en utbildning som anordnas av en extern konsult. Utbildningen kan vara både teoretisk och praktisk. Vid tidpunkten för miljöredovisningen har vi inte fått besked om vi beviljats bidrag eller inte.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ *Öka andelen lövskog på kommunalt ägd mark*

Tekniska verksamheten strävar efter att öka andelen lövskog på kommunalt ägd mark. Något mål om hur stor andel som ska vara lövskog har inte satts under 2019.

Ansvar: Tekniska nämnden

Kartläggning av socialt viktiga områden

Under våren 2019 startades arbetet upp med att kartlägga och klassificera områden med betydelse för friluftslivet i Vaggeryds kommun, som en del av Grönstrukturplanen. Kartläggningen fick en egen underlagsrapport till planen, "Underlagsrapport 4- Friluftslivets värden".

I februari 2019 deltog planarkitekt och hållbarhetsstrateg på en informations- och inspirationsträff i Växjö med Naturvårdsverket för kommuner som var intresserade av att komma igång med att göra en kartläggning av friluftsområden och/eller en kommunal friluftsplän och hur det hänger samman med det regionala målarbetet med grön infrastruktur. Kartläggningen genomfördes i en mindre arbetsgrupp bestående av gata- parkchef, kultur- och fritidschef, planarkitekt, GIS- samordnare och hållbarhetsstrateg. Underlag inhämtades även från tre föreningar som förvaltar och har aktiviteter i kommunens tre stora tätortsnära friluftsområden (Bäckalyckan, Grönelund, Friluftsgården), via Natur- och miljörådet. Orienteringsklubben VSOK lämnade även in kartor över olika tävlingsområden samt andra skogsområden som de är aktiva i. Föreningarna i Natur- och miljörådet fick i ett tidigt skede testa att värdera de olika parametrarna för sitt eget område, som ett test av metoden och som ett utgångsläge för resterande värderingar. Områden i naturinventering från 1975 med betydelse för friluftslivet inkluderades i kartläggningen. En karta producerades i GIS. Totalt kartlades drygt 100 områden med betydelse för friluftslivet, var av cirka 20 områden fick klassningen A - mycket viktigt friluftsområde. Resultatet har visualiserats i grönstrukturplanen.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen

Åtgärder - Frisk luft

Åtgärdsstatus - Frisk luft	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad 	-
Påbörjad 	-
Genomförd/genomförs kontinuerligt 	1
Försenad 	-

Kontrollera luftkvalitén

Luftkvalitetsmätningar sker regelbundet. Resultaten för 2019 presenteras först i juni 2020. Resultaten för 2018 visar att luftkvalitén är god i kommunen och att inga halter av partiklar (PM10), kvävedioxid (NO2) eller bensen överskrider.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Åtgärder - Giftfri miljö

Åtgärdsstatus - Giftfri miljö		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☒	5
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☒	8
Försenad	☐	-

Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 1 objekt

Miljö- och byggförvaltningen har ställt krav på de två riskklass 1 objekt som finns i kommunen. Den ena har gjort inventering och den andra har gjort provtagning. 1 av objekten finns med i miljö- och byggförvaltningens planering för 2020.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 2-objekt

Arbete med saneringsåtgärder har påbörjats på riskklass 2-objekt i Vaggeryds kommun. 3 objekt är klara. Det finns 71 riskklass 2 objekt och enligt Naturvårdsverket ska merparten av riskklass 2 objekten vara åtgärdade innan 2050.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Fasa ut farliga kemikalier

Ett digitalt kemikaliehanteringssystem har köpts in för kommunens verksamheter. I systemet kan vi få en uppdaterad kemikalieförteckning, riskbedöma våra kemikalier och påbörja arbetet med att fasa ut farliga kemikalier.

Under 2019 har merparten av förvaltningarna och bolagen upprättat en kemikalieförteckning i systemet iChemistry. En del förvaltningar och bolag har även påbörjat riskbedömningen och utfasningsarbetet. Bland annat har vanlig diesel bytts ut till miljödiesel och sim- och sporthallarna har fasat ut ett klorrengöringsmedel, en doftspray för luftförbättring samt två produkter som används för att rengöra förkalkade fönster. VSBo har fasat ut ett polishmedel som inte längre används.

Tillsynsmyndigheten lyfter frågan om utfasning av kemikalier vid inspektioner. Krav på att kemikalieförteckning ska vara på ämnesnivå ställs.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden, Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden, Tekniska nämnden, VSBo

Inventering och riskklass enligt MIFO fas 1

Arbetet med föreläggande om inventering har påbörjats.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

Minska användningen av kreosotstolpar inom eldistributionen

Under 2019 har 78 kreosotstolpar tagits ner. Det beräknas finnas ca 1300 stycken kvar. Åtgärden genomförs kontinuerligt.

Ansvar: Elverket

■ *Undersökning av potentiellt förorenade områden*

Minst 3 objekt med riskklass 2 eller 1 har genomfört en MIFO 2. Vaggeryds kommun har uppnått sitt mål men eftersom åtgärden berör alla kommuner i länet så därför får vi vänta till 2021 innan vi vet om målet är uppfyllt för länet.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

■ *Digitalt kemikaliehanteringssystem*

Ett digitalt kemikaliesystem har köpts in under våren 2019 till kommunens alla verksamheter. Under 2019 har inmatning av kemikalier i systemet påbörjats hos alla förvaltningar och bolag förutom barn- och utbildningsförvaltningen. Användare vid alla förvaltningar har genomgått utbildning i systemet.

Arbete med att riskbedöma produkternas farlighet har under 2019 påbörjats vid Räddningstjänsten, Arbetsmarknadsenheten, Tekniska kontoret, Kultur- och fritidsförvaltningen och VSBo. för VEAB, Furugården, Sörgården och Barn- och utbildningsförvaltningen har inga riskbedömningar utförts under 2019. Detta arbete behöver komma igång under 2020.

Under 2020 behöver vi fokusera på tre olika delar. Den första delen är att säkerställa att alla våra kemikalier läggs in i kemikaliehanteringssystemet. Det är främst barn- och utbildningsförvaltningen som har ett stort arbete att genomföra då alla skolor och förskolor ska in i systemet. Även andra förvaltningar behöver se över kemikalieinnehavet på alla platser i kommunen. Det gäller t ex på våra särskilda boenden, ungdomsgårdar och Skillingehus.

Den andra delen är att genomföra riskbedömningar för alla våra kemikalier. Arbete har kommit olika långt i de olika verksamheterna. hjälp och stöd finns att få men tid måste avsättas för arbetet.

Den tredje delen är att börja fasa ut produkter. Dels produkter som inte längre används men även att se över utbyte av miljö- och hälsofarliga produkter till bättre alternativ.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden, Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden, Tekniska nämnden, VSBo, VEAB, Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden

■ *Ekologisk, närproducerad och säsongsbetonad kost*

En livsmedelsupphandling påbörjades under 2018 och avslutades under 2019 för att öka andelen närproducerad mat. Både socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen har påbörjat arbetet med att servera närproducerad, ekologisk och säsongsbetonad mat.

För att ta tillvara på små, lokala och medelstora företag har kommunen tillsammans med LRFs lokalavdelning ordnat en träff där lokala producenter har bjudits in. Träffen ordnades i december 2018 där ett 20-tal personer deltog plus representanter från kommunens upphandlingsavdelning och kostorganisation. På mötet har man diskuterat förutsättningar för upphandlingen, visat ett utkast på upphandlingsunderlag, volymer m.m.

Syftet med träffen var att försöka hitta lokala aktörer som vill delta i upphandlingen och möjliggöra för dem att lämna anbud. Detta resulterade i att livsmedelsupphandlingen delades i tre delar med flera varugrupper inom varje del.

I dagsläget tillåter inte lagen oss att ställa krav på närodlat eller lokalproducerat. Därför försöker man hitta andra former för att fånga lokala leverantörer. Vaggeryds kommun har arbetat med varugrupper som anpassades till dom producenter som finns i närområdet. Livsmedelsupphandlingen delades medvetet i små varugrupper, eftersom stora aktörer inte är intresserade att delta i så pass små

upphandlingar. Ambitionen från kommunen har alltid varit att möjliggöra och underlätta för små, lokala och medelstora företag att delta i upphandlingen.

Upphandlingen av nötkött

Först annonserades upphandlingen av nötkött och ekologiskt nötkött eftersom det finns verksamma nötköttsproducenter i kommunen. För att säkerställa bra kvalitet och även god djuromsorg ställdes ett antal hållbarhetskrav: transport av djur till slakt, slaktmetod, operativa ingrepp, information om ursprung-enkla produkter, antibiotikaförskrivning och EU-ekologisk vara. Från den 1 september 2019 byttes leverantör av nöt – och ekologiskt nötkött till Dackebygdens kött från Virserum. Vi kommer även i fortsättningen att servera närproducerat kött från Småland.

Upphandling av mejeri, frukt, grönt, potatis och ägg

Upphandlingsunderlag delades i sex varugrupper där anbudsgivare kunde lämna anbud på en eller flera varugrupper. Varje varugrupp kan ses som en egen upphandling. I upphandlingsdokument ställdes hållbarhetskrav framtagna av Upphandlingsmyndigheten. Krav per respektive varugrupp redovisas nedan.

Mjök

Antibiotika användning, betesdrift, operativa ingrepp, Information om ursprung enkla produkter samt EU-ekologisk vara.

Frukt & grönt

Information om ursprung enkla produkter; Efterskördbehandling, Socialt ansvarsfull odling, EU-ekologisk vara.

Ägg

Information om ursprung enkla produkter; Antibiotika användning, Näbbtrimning av värphöns, Syntetiska färgämnen i foder, Frigående system inomhus. Inredd bur.

Från 1 september 2019 behåller vi nuvarande leverantör Hammargårdens sambruksförening. Hammargården producerar lök, morot, potatis i Forsheda, Värnamo kommun.

Från 1 december 2019 byter vi grossist från Martin & Servera till Menigo. Menigo har sitt livsmedelslager i Partille.

Under 2019 serverades totalt 27 % ekologiska livsmedel i pris utifrån det totala utfallet av livsmedelskostnaderna för både socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden

Inventera och åtgärda PCB i byggnader

Under 2019 har PCB-sanering skett i Hjortsjöskolan och Fågelforsskolan i samband med renoveringar.

Ansvar: Tekniska nämnden

Kemikalieklok förskola

Under 2019 har implementeringen av Handlingsplan för Kemikalieklok förskola påbörjats i alla arbetslag i förskolan. Under 2019 har förvaltningen även planerat en riktad utbildning till inköpsansvarig personal på förskolorna. Arbetet de kommande åren kommer fokusera på att säkerställa att kunskapen finns och behålls i organisationen och att handlingsplanen följs.

Ansvar: Barn- och utbildningsnämnden

■ *Kontroll av informationskravet i REACH*

En elev vid Fenix gymnasieskola har gjort åtgärden "Informationskravet i REACH" som ett projektarbete. Uppgifter om kemikalier i ett 20-tal varor i olika varugrupper har begärts in från butiker i kommunen och elev har även analyserat bemötandet vid frågor till butikerna samt konsumenternas kunskap om kemikalier i varor samt REACH-lagstiftningen. Arbetet presenterades på Miljö- och byggnämndens sammanträde samt på kommunens hemsida. Rapporten har även skickats in till Länsstyrelsen.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

■ *Undersökning av kvicksilver i fisk*

Åtgärden är en del av en gemensam kartläggning i länet över vart det finns kvicksilver hot spots. För Vaggeryds kommun har det varit svårt att få in fisk att analysera. De fiskar som samlats in har fiskats av Länsstyrelsen eller av fiskevårdsföreningar. 2019 var sista året för genomförande av åtgärden och under 2016-2019 analyserades fiskar från fyra sjöar i Vaggeryds kommun. I Svinsjön, Vederydssjön och Öregöl har det fiskats abborre och i Fängen/Sandsjön har det fiskats gädda.

Analyserna visar att fisken i både Vederydssjön, Svinsjön och Öregöl överstiger gränsvärdet för abborre på 0,5 mg/kg våtvikt. Halterna uppmättes i Vederydssjön till 0,88 mg/kg våtvikt, i Svinsjön till 0,58 mg/kg våtvikt och i Öregöl till 0,7 mg/kg.

Analysen av gädda i Fängen/Sandsjön uppmättes till mellan 0,444 – 1,01 mg/kg för 4 olika gäddor. Gränsvärdet för saluförd gädda är 1 mg/kg våtvikt.

Under 2020 kommer Länsstyrelsen utvärdera projektet för hela länet. Kommunen kommer presentera utvärderingen när den finns tillgänglig.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

■ *Minska gifter i barns vardag*

Arbetet fortskrider med att arbeta mot en giftfri vardag för våra barn. Under året har arbete genomförts med en Handlingsplan för Kemikalieklok förskola som ska implementeras i förskolorna under 2019. Informationen i kemikalieklok förskola kommer även nå hemmen. Arbetet kvarstår för fritidshem, skolor, föreningar och andra verksamheter. Vid två tillfällen under 2019 har miljöstrategen besökt Öppna förskolan och pratat om en kemikalieklok vardag för föräldrar.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden

Åtgärder - Säker strålmiljö

Åtgärdsstatus - Säker strålmiljö		Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad	☐	-
Påbörjad	☒	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt	☒	1
Försenad	☒	-

Avveckla kommunala solarium

Kultur- och fritidsnämnden beslutade den 29 augusti 2018 att från och med den 1 september 2018 stänga solarieverksamheten i sim- och sporthallarna.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

Solskydd på skolor, förskolor och fritidshem

Under 2020 finns solskydd på alla förskolor där behov funnits. Nästa steg är att inventera skolor och fritidshem för att se vilka platser som behöver solskydd. Inventeringen kommer att utföras under 2021.

Ansvar: Barn- och utbildningsnämnden

Det ska vara lätt att göra rätt

I Vaggeryds kommuns miljöarbete spelar anställda, invånare, näringsliv och föreningar en stor roll i hållbarhetsarbetet. Genom att skapa förutsättningar att göra rätt val i vardagen uppnår vi tillsammans en bättre miljö idag och en ljusare framtid för kommande generation. Vaggeryds kommun ska bli bättre på att kommunicera miljöarbetet, både externt och internt. Avsnittet berör kapitlen Kommunikation och beteendeförändring samt Verksamhetsutveckling.

Åtgärder - Verksamhetsutveckling

Åtgärdsstatus - Verksamhetsutveckling	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☒	4
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☒	3
Försenad ☐	-

Digital miljöutbildning

Under 2018 tog Vaggeryds kommun tillsammans med 6 andra kommuner i länet samt Länsstyrelsen fram en gemensam grundläggande digital miljöutbildning. Miljöutbildningen fokuserar på 8 olika kapitel inom energi, vatten, kemikalier, grön samhällsplanering, transporter & resor, mat, konsumtion & livsstil samt avfall och resurshantering. Miljöutbildningen innehåller både text, filmer och övningar och syftar till att ge en bredande grundkunskap inom miljöfrågor.

Under 2018- 2019 har ca 520 anställda utförts utbildningen. Det är långt ifrån målet om att alla anställda ska genomföra utbildningen. Vid årsskiftet 2019/2020 sades avtalet med Infocaption som äger utbildningen upp och Vaggeryds kommun har inte längre någon miljöutbildning.

Under 2020 kommer vi se över om vi kan ta fram en egen miljöutbildning.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

Förebygga avfall

Arbetet med att förebygga avfall är gemensamt för alla våra verksamheter. Arbetet har inte påbörjats under 2018 och att påbörja ett gemensamt arbete är en fördel. Vissa förvaltningar har påbörjat arbetet med att kartlägga sina engångsprodukter.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

Minska engångsprodukterna & byt ut till mindre miljöpåverkan

Arbetet med att minska våra engångsprodukter och byta ut till mindre miljöpåverkande produkter är ett gemensamt arbete för alla förvaltningar och bolag.

Under 2019 har Socialförvaltningen identifierat följande engångsprodukter samt åtgärdsförslag:

- Engångsmuggar används till medicinutdelning byts ut till porslinskopp
- Engångsmugg till dryck på kontoren - använd personlig porslinsmugg
- Haklappar i plast- svårt att byta ut av hygienskäl
- Tossor- svårt att byta ut av hygienskäl. För att minska behöver en kartläggning av användningen göras.

Under 2019 har tekniska förvaltningen noterat att engångsprodukter används, till exempel plastskeddar, papperstallrikar och pappersmuggar vid större fikatillfällen och APT.

Biblioteket i Vaggeryd har bytt ut pappersmuggarna vid kaffeautomaten till porslinsmuggar för anställda.

I Skillingehus har plastmuggarna i sammanträdeslokalerna bytts ut till pappersmuggar alternativt plockats bort.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Miljö- och byggnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB, VSBo och Elverket.

Revidera ägardirektiven

Reviderade ägardirektiv för bolagen kommer att behandlas av kommunfullmäktige under kvartal 1, 2020.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Upphandling med miljöfokus

Under våren 2019 bytte Socialförvaltning sin befintliga fordonsflotta som bestod mest av diesel samt bensin/etanol bilar mot elbilar och elhybrider, vilket innebar ett stort upphandlingsarbete innan. I april 2019 levererades 22 elbilar och i början på året 8 stycken elhybrider. Under 2019 tecknades tre nya avtal inom livsmedel. Upphandlingsprocessen inleddes med en informationskväll med lokala leverantörer där man diskuterade förutsättningar för upphandling. I alla tre upphandlingar ställdes relevanta hållbarhetskrav framtagna av Upphandlingsmyndigheten.

Första avtalet avser eko nötkött och nötkött. Kommunen byter leverantör men behåller lokalproducerat kött från Småland. Andra avtalet avser mejerivaror, frukt och grönt samt ägg. Nuvarande leverantör med säte i Forsheda fortsätter leverera även under nästa avtalsperiod. Det tredje avtalet avser huvudgrossist i upphandlingen. Ett utvärderingskriterium som vägdes in var leverantörens arbete med matsvinn och hur kommunen och leverantören skulle kunna jobba tillsammans med att minska matsvinn. Furugårdens kök var det första köket där samarbete skulle inledas. Övriga kök, framförallt tillagningskök inom barn- och utbildningsförvaltningen, visade intresse att komma igång med detta gemensamma projekt. Uppföljning av detta sker under 2020.

I september 2019 startades upp ett nätverk - FASTR (snabbare omställning till ett fossilfritt län)- för länets upphandlare, miljöstrateger och kravställare inom fordons- och transportbranschen. Vaggeryds kommun deltar i nätverket med en representant från upphandlingen och miljöstrategen. Fokus ligger på hållbara upphandlingar av fordon och transporter och syftet är att öka kompetens hos målgruppen. Projektet pågår t.o.m. 2021 och anordnas av Energikontoret Norra Småland.

Ansvar: Kommunstyrelsen

■ *Uppmärksamma goda initiativ inom miljöområdet*

Under året har stort fokus legat på arbetet med matsvinnet i skola och förskola samt förskolans arbete med kemikalieklok förskola.

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen

■ *Utveckla det digitala samhället*

Östra fiberföreningen är klar med grävning/fiberarbete och inkoppling av fastigheterna. Det arbete som kvarstår är redovisningen till Länsstyrelsen gällande bidragshanteringen.

Västra fiberföreningen börjar närma sig att snart vara klara med grävningsarbeten. Det arbete som kvarstår är fiberblåsning och inkoppling av fastigheterna.

Vaggeryds energi räknar med att senast 2020 ha erbjudit alla och anslutit de som vill i tätorterna Vaggeryd, Skillingaryd, Klevshult, Hok och Byarum till en fiberförbindelse. VSBo:s fastighetsbestånd förses också med fiber.

Kommunens verksamheter som ännu inte är anslutna med fiber kommer att bli detta i den takt som de tre ovanstående aktörerna bygger ut. Svenarums skola står nu på tur.

E-tjänster:

Kommunen fortsätter med att utveckla sina digitala tjänster för medborgare och företag. I och med att tjänsterna nu blir mer komplexa med kopplingar till olika system och intressenter så tar det också längre tid innan de blir genomförda. Internt inom kommunen pågår arbetet med att införa olika former av digitaliseringsstöd och förbättringar. Under 2019 infördes bland annat digital signering av dokument och avtal.

Vi har börjat titta på hur "välfärdstekniken" nu ska kunna nå ut till behövande via de fibernät som nu finns, främst från socialtjänsten och skola.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Åtgärder - Kommunikation och beteendeförändring

Åtgärdsstatus - Kommunikation och beteendeförändring	Antal åtgärder
Beslutad men ej påbörjad ☐	-
Påbörjad ☐	1
Genomförd/genomförs kontinuerligt ☒	6
Försenad ☐	-

■ *Informationskampanj om hållbar konsumtion och livsstil*

Under 2019 uppmärksammade kommunen temat hållbar konsumtion och livsstil genom kampanjen #textilsmart, en nationell kampanj som anordnades av Naturvårdsverket, Hallå konsument och kemikalieinspektionen. Kampanjen #textilsmart syftade till att informera om dagens ohållbara textilproduktion och textilkonsumtion. Information om kampanjen fanns på kommunens hemsida och sociala medier. Under en vecka anordnades en klädutmaning där deltagarna uppmanades att bära samma klädsel under en arbetsvecka. Klädutmaningen fick stor uppmärksamhet i radio p4 och hade ett stort deltagande.

Ansvar: Kommunstyrelsen

■ *Informera om miljö-, energi, klimat- och naturfrågor*

Miljö- och byggförvaltningen jobbar kontinuerligt med målet genom att sprida information vid inspektioner, vid telefonkontakt, via hemsidan mm. Via projektet incitament för energieffektivisering lämnas information och broschyrer om energi.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden

■ *Kommunicera miljöprogrammets innehåll och resultat*

På kommunens hemsida finns från mars 2019 miljötips som släpps 1 gång i månaden. Miljötipsen riktar sig till invånare och företag i kommunen och ska inspirera till att leva mer miljövänligt och hållbart.

Under 2019 lanserade även kommunens digitala miljöredovisning i form av Miljöbarometern där alla kan se kommunens mål, åtgärder samt resultat från miljöarbetet.

I december 2019 delades det interna miljöpriset "Bra miljöinsats" ut. Det kom in 9 nomineringar där de tre förslag som fick mest röster av juryn och medarbetarna gick till final. Vinnaren offentliggjordes på kommunfullmäktiges avslutningsfest och vinnaren blev Caféverksamheten på Fenix och deras arbete med att minska matsvinnet och minska användningen av engångsprodukter.

Ansvar: Kommunstyrelsen

■ *Utveckla och marknadsföra bibliotekets miljöhörnor*

Under delåret 2019 har vi haft 5 teman i Miljöhörnan:

Under februari-mars hade vi temat "Släng inte maten" som en del i satsningen kring att minska matsvinnet i kommunen. Temat uppmärksammades av media, bland annat Jönköpingsposten och radio P4.

Nästa tema var "Odlas själv" där vi bland annat visade bibliotekets fröbibliotek, gav exempel på hur man kan bygga bihotell och visade hydroponisk odling.

Sommarens tema var bin och pollinering. Vi hade besök av biodlaren Therese Hammargren som höll en föreläsning för förskolebarn och visade levande bin.

Höstens tema var svampar där vi hade Dan Damberg, lärare på Fågelforssskolan som föreläste och guidade oss om svampar. Närmare 25 personer deltog på svampföreläsningen. Vi hade också en tävling där förskolor fick skicka in teckningar på svampar och få chans att vinna en svampfest.

Årets sista tema var Hållbar konsumtion. I miljöhörnan visades alla de saker som biblioteket lånar ut förutom böcker, t ex symaskin, kokplatta, verktygslåda med mera.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

■ *Informera hyresgästerna om vardagliga miljö- och energitips*

I samband med att en ny hyresgäst kvitterar ut nycklar delas det ut ett set med sorteringskassar till hyresgästen. Detta är ett sätt att försöka få hyresgästerna att sortera sina hushållssopor på rätt sätt. I infobladet som gick ut i september informerades om hur man som hyresgäst bör göra för att få ett bra inomhusklimat när den kalla årstiden närmar sig.

VSBo har under 2019 haft ett projekt ihop med hyresgästföreningen som gick ut på att hyresgästföreningen skulle informera hyresgästerna om hur viktigt det är att sopsortera. Hyresgästföreningen knackade dörr i de områden där vi har sett att sorteringen av sopor inte fungerat så bra. I en utvärdering av projektet kan vi se att det gett viss effekt och att sorteringen blivit lite bättre.

Ansvar: VSBo

■ *Kommunicera kommunens miljöarbete till allmänheten*

Under 2019 lanserade kommunens digitala miljöredovisning och miljöprogram på plattformen Miljöbarometern. Miljöbarometern finns tillgänglig på kommunens hemsida och kan nås av alla. På Miljöbarometern finns hela miljöprogrammet med mål och åtgärder samt miljöredovisningen på ett lättöverskådligt sätt.

Under 2019 har det skett en del extern kommunikation till allmänheten. I mars under Earth hour hade kommunen en klimatsmart matsedel i alla skolor och förskolor som uppmärksammades med inslag i radio P4. Under Earth hour-veckan hade vi även tema "Släng inte maten" i miljöhörnan i Vaggeryds bibliotek som uppmärksammades i radio P4 och lokala tidningar. Under maj hade vi ett tema om att odla själv och vikten av pollinering som också uppmärksammades i lokala tidningar.

I april och oktober besökte miljöstrategen Öppna förskolan i Vaggeryds för att prata om kemikalier i vardagen för nyblivna föräldrar. Besöken sker återkommande 2 gånger per år.

Kommunens hållbarhetsstrateg pratade om sitt yrke (kopplat till miljö) på karriärsdagarna på Hjortsjöskolan under våren 2019. Hållbarhetsstrategen var även och pratade om grönstrukturplanen och dess funktion på Fenix gymnasieskola inför natur- och samhällsklasser.

I september deltog kommunen på klimatkonferensen i Jönköping eftersom vårt arbete med att minska matsvinnet nominerats till länets klimatpris.

Under hösten blev miljöstrategen inbjuden till Länsstyrelsen i Värmland för att inför Värmlands läns kommuner berätta om hur vi arbetar med miljöfrågor i Vaggeryds kommun.

Under 2019 presenterades månadens miljötips på vaggeryd.se, där allmänheten på ett enkelt sätt kan ta till sig olika miljötips.

I augusti 2019 startades ett instagramkonto med fokus på miljö och hållbarhet. Instagramkontot hallbara_vaggerydskommun visar upp olika typer av miljöarbete som sker i kommunen.

Ansvar: Kommunstyrelsen

■ *Minska matsvinnet i våra verksamheter*

Under våren 2019 genomfördes ett pilotprojekt på 3 förskolan som mätte matsvinnet under 14 veckor. Både kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn mättes. Resultatet av pilotprojektets matsvinnsmätning har använts för att efter utvärdering av mätresultatet kunna sprida goda exempel om att minska matsvinnet i övriga förskolor och skolor.

En analys av resultatet visar att den största delen av svinnet är serveringssvinn som utgör 52 % (95g/portion) av det totala svinnet. Därefter ligger tallrikssvinn på 26 % (48g/portion) och kökssvinn på 22 % (39g/portion). Totalt har 943 kg mat slängts under de 14 veckor som mätningen pågick på de tre förskolorna. Det motsvarar koldioxidutsläpp på 2263,3 CO2 ekvivalenter.

Inom socialförvaltningen mäts matsvinnet dagligen efter lunchserveringen på samtliga enheter inom äldreomsorgen fördelat på protein och kolhydrater. På restaurang Linnéa på Furugården mäts matsvinnet dagligen från bufféserving under lunchen. Resultatet sammanställs och diskuteras på arbetsplatsträffar. De åtgärder som har utförts är att anpassa mängden mat efter behov till enheterna och använda mindre kantiner i bufféserving. Rester av färdiglagad mat i köket används till exempel till kvällsmat eller pajer som säljs i restaurangen.

Under 2019 har vi arbetat mycket med att kommunicera arbetet med matsvinn, både internt i organisationen men också externt till allmänheten. Under 2019 spelades filmer in där medarbetare läste upp matsvinnord, så kallad "svinniska", som tagits fram av Livsmedelsverket. Filmerna har varit mycket uppskattade internt och fått stor spridning, även nationellt.

Under augusti 2019 har kökspersonal från barn- och utbildningsförvaltningen medverkat på Vaggerydsdagen för att ge tips och inspiration till allmänheten hur man kan minska sitt matsvinn. Under dagen bjöds det på mat med matsvinnstema och anordnades en tävling om matsvinn.

Under hösten 2019 har barn- och utbildningsförvaltningen anordnat en utbildning i vegetarisk inspirations matlagning där kockar från både barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen har medverkat. Syftet med utbildningen var att höja kompetensen inom matlagning med resultatet att mer mat hamnar i matgästens mage.

Under hösten 2019 har alla skolor och förskolor mätt matsvinn under en 2-veckors period. Resultatet blev ett totalt matsvinn på 82 g/portion, vilket är en minskning med 55 % från vårens mätningar i pilotprojektet.

Åtgärder som har gjorts i kök efter analys av mätresultatet är bland annat: föra dagbok över all mat som man tillagat och vad som finns kvar, att använda mindre storlek på blecken mot slutet av serveringstiden, servera klimatbricka, bufféserving på förskola, insatt mjölkmaskin, minskning av beställning från mottagningskök till centralköket med mera.

Under 2020 kommer arbete med åtgärder att fortlöpa samt ny mätning av matsvinnet kommer att ske under våren 2020. Vi kommer även att satsa på vidare kompetensutveckling inom området.

Ansvar: Barn- och utbildningsnämnden och Socialförvaltningen